ΠΑΝΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32—ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Β΄. | *Ἀθῆναι, 31 Μαρτίου 1923* | ΑΡΙΘ. 3 [27]

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ . . . . . Δραχμ. 60.—
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ . . . . . Φράγκα 60.—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ . . . . . Δολάρ. 10.—

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.— *Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος* [Ποίημα]

ΑΝΘΙΜΟΥ ΧΛΩΜΟΥ.— *Ὁ Θρῦλος τῆς Κασσιανῆς* [Ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν Σ. ΛΑΜΠΡΟΥ καὶ τὰ ποιήματα τῶν ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ καὶ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ].—

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Αἱ γνῶμαι τῶν κ. κ. ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ, ΑΘΑΝ. ΚΥΡΙΑΖΗ, κλπ. κλπ.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ — ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ — ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ
ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Τὸ Πάσχα καὶ οἱ Δημ. Ὑπάλληλοι.— Τὸ ζήτημα τῆς Ἀκαδημίας.— Ὁ θάνατος τῆς Σάρρας Μπερνάρ, κλπ. κλπ.

ΔΗΜ. ΓΟΥΔΗ.— *Ὁ Λοιμὸς τοῦ Πελοποννησιακοῦ Πολέμου καὶ ὁ Ἐξανθηματικὸς Τῦφος.*

ΦΩΚ. ΧΑΡΜΙΔΗ.— *Ἀπροσδιόνυσα.* [Ἐντυπώσεις καὶ σκέψεις].

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗ.— *Ὁ Φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ.* [Διήγημα τοῦ ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ].—

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΥΛΟΥ.— *Θέατρον καὶ Ἀκαδημία* [Λογοτεχνικὰ ζητήματα].

ΠΑΝΟΠΤΟΥ.— *Δειλινὰ* (Τυμφρηστοῦ).— *Θλιμένα Δόγια* (Ἀντρ. Λοΐζου). [Κριτικὰ σημειώματα].—

VESPER.— *Τραγοῦδι τοῦ Δανδῆ* [Τὰ σατυρικά μας].—

Δ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.— *Ὁ Ὅρκος τοῦ Θαλασσινοῦ.* [Πρωτότυπον Ἑλληνικὸν Μυθιστόρημα].

ΕΚΘΕΣΕΙΣ — ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

FR. 3.— ΔΡ. 3.—

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἱδρυθεῖσα τῷ 1893

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ (ἐξ ὁλοκλήρου καταβεβλημένον)

Δρ. **48,000,000**

Ἕδρα ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις: "ΤΡ. ΑΘΗΝΩΝ,,

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

Ἐν Ἑλλάδι: Ἀθῆναι, Ἀγρίνιον, Ἀργοστόλιον, Βόλος, Ζάκυνθος, Ἡράκλειον, Θεσ)νίκη, Ἰωάννινα, Καβάλλα, Καλάμαι, Κέρκυρα, Λάρισσα, Λεβάδεια, Λῆμνος, (Κάστρον), Μυτιλήνη, Ξάνθη, Πάτραι, Πειραιεύς, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος, (Βαθὺ καὶ Καρλόβασι), Σπάρτη, Σῦρος, Τρίπολις, Χαλκίς, Χανιά, Χίος.

Ἐν Αἰγύπτῳ: Ἀλεξάνδρεια, Κάϊρον, Πὸρτ-Σάϊδ.

Ἐν Κύπρῳ: Λεμεσός, Λευκωσία.

Ἐν Κων/πόλει: Γαλατᾶ, Πέραν, Σταμπούλ. *Ἐν Σμύρνῃ.*

Ἐν Ἀγγλίᾳ: Λονδῖνον Fenchurch street 22.

Ἐν Ἀμερικῇ: Νέα Ὑόρκη, Pine Street 25.

Ἀνταποκριταὶ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τοῦ Κόσμου.

Ἀγοραπωλησία Συναλλάγματος ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.—Πιστώσεις ἔναντι Φορτωτικῶν.—Προεξοφλήσεις καὶ εἰσπράξεις Γραμματίων.—Πιστωτικαὶ ἐπιστολαὶ καὶ ἐντολαὶ πληρωμῶν—Χρηματιστικαὶ ἐντολαί.—Χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν καὶ εἴσπραξις τοκομεριδίων.—Ἐνοικίασις Χρηματοκιβωτίων.—Καταθέσεις ὄψεως καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ. — Ταμιευτήριον ἐπὶ τόκῳ 4 % ἐτησίως.

ΑΔΟΛΦΟΥ ΜΕΡΚΕΛ

Τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Δικαίου ἐν Στρασβούργῳ.

ΝΟΜΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Μετάφρασις ἐκ τῆς τρίτης ἐκδόσεως.

Ἀντὶ πάσης ἄλλης συστάσεως παρατίθεμεν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ βιβλίου:

§ 1. Τὸ παρὸν σύγγραμμα παρέχει ἐπιτομὴν τῶν κυρίων μερῶν τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίοα ἐξαίρον τὰς διηκούσας δι' ὅλου τοῦ δικαίου καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἑνότητα βεβαιούσας ἐννοίας.

Σκοπεῖ τοὺς μὲν πρωτοπείρους διευκολῦνον νὰ προσοικειώσῃ τῷ δικαίῳ τοὺς δὲ ἐπιστήμονας ἤδη νὰ παρορμήσῃ εἰς ἐκγενίκευσιν τῆς ἡμετέρας γνώσεως τοῦ δικαίου καὶ εἰς ἁπλούστευσιν τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ.

§ 2. Ἡ διαίρεσις τῶν περιεχομένων τῆς συγγραφῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διαίρεσιν τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου· αὕτη δὲ διακρίνεται εἰς τὴν γενικὴν περὶ δικαίου θεωρίαν καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς νομικὰς ἐπιστήμας δημοσίου, ἰδιωτικοῦ, ποινικοῦ, δικονομικοῦ, ἐκκλησιαστικοῦ, ἐθνοπροσεθνοῦς δικαίου. Αἱ τελευταῖαι ἔχουσιν ὑποκείμενον τὰ εἰρημένα μέρη τοῦ δικαίου ἐν τῇ ἀτομικότητι αὐτῶν, ἡ πρώτη τὸ κοινὸν εἰς τὰ μέρη.

Κατὰ ταῦτα διαιρεῖται καὶ ἡ ἐγκυκλοπαιδεία αὕτη εἰς ***γενικὸν μέρος*** περιέχον ἐπιτομὴν τῆς γενικῆς περὶ δικαίου θεωρίας καὶ εἰς ***εἰδικὴν ἐπιτομὴν*** τῶν εἰδικῶν τοῦ δημοσίου ἐπιστημῶν.

Σπεύσατε νὰ ἐγγραφῆτε συνδρομηταὶ ἀντὶ δραε. 60.—
Μετὰ τὴν ἔκδοσιν θὰ πωλεῖται δραχμὰς 70.—

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΩΝ
ΕΝ ΤΩι "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗι,,

1). Ἐμπορικαί, Τραπεζιτικαὶ καὶ λοιπαὶ ἀγγελίαι.

Δι' ὁλόκληρον σελίδα ἐφ' ἅπαξ	*Δρ. 250.—*
» ἡμίσειαν » » »	» 140.—
» 1/4 » » »	» 80.—
» 1/8 » » »	» 45.—
» 1/16 » » »	» 25.—

Διὰ δημοσιεύσεις πλέον τῶν τριῶν γίνεται ἐκπτωσις 10 ο]ο ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου τιμολογίου.

2) Διάφοροι ἀγγελίαι κλπ.

Διάφοροι δημοσιεύσεις, ὁ στῖχος	*Δρ. 3.—*
Κοινωνικὰ ἐν γένει κατ' ἀποκοπὴν	» 10.—
Ἀγγελίαι γάμων καὶ βαπτίσεων μὲ ἰδιαίτ. τίτλον	» 25.—
Προσφοραὶ καὶ Ζητήσεις ἢ λέξις	» 0.30
Βιογραφίαι—Νεκρολογίαι, ὁ στῖχος	» 5.—
Ἀγγελίαι Χορῶν--Κινηματογράφων--Θεάτρων—Συλλόγων, κλπ. ὁ στῖχος	» 2.—

3). Δημοσιεύσεις ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Διὰ τὰς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ δημοσιεύσεις λόγῳ τῆς ὑφισταμένης συναλλαγματικῆς διαφορᾶς αἱ τιμαὶ τοῦ παρόντος τιμολογίου διπλασιάζονται.

ΣΗΜ. *1) Πᾶσα καταχώρησις προπληρώνεται.*

2) Ἡ καταμέτρησις τοῦ χώρου τῶν δημοσιεύσεων γίνεται διὰ τοῦ κοινοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας στιχομέτρου τῶν 9 στιγμῶν.

3) Τοῦ παρόντος τιμολογίου οὐδεμία ἐξαίρεσις γίνεται.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἱδρυθεῖσα ὑπὸ ὁμάδος ἐμπόρων τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν περιχώρων.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Κοραῆ 5

Εἰδικὴ ὀργάνωσις διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν συμφερόντων. Πρὸς τοῦτο ἔχει ὀργανώσει εὐρύτατον δίκτυον *Ἀνταποκριτῶν* εἰς πάσας τὰς πόλεις Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος.

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὴν ἐργασίαν

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Εἰς πρώτην ζήτησιν	4 ο]ο
Ἐπὶ παραδόσ. ματὰ 15ήμ. προειδοποίησιν	4 1]2 ο]ο
» προθεσμίᾳ 6 μηνῶν	5 ο]ο
» » 1 ἔτους	5 1]2 ο]ο
» » 2 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα	6 ο]ο

Διὰ τὰς εἰς ξένον συνάλλαγμα καταθέσεις ἰδιαίτεραι συμφωνίαι.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ: μέχρι *10,000* . . . . . ***5 ο]ο*** ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου τοῦ Δημοσίου, ἤτοι περίπου *5 1]2 ο]ο.*

Πάντες οἱ *Ἀνταποκριταί* μας εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι νὰ δέχωνται καταθέσεις διὰ λογαριασμόν μας.

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32—ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Β'. | *Ἀθῆναι, 31 Μαρτίου 1923* | ΑΡΙΘ. 3 [27]

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΔΕΙΠΝΟΣ

I.

Καὶ λέγει ὁ Ναζωραῖος στοὺς μαθητάδες·
«Τὸ αἰώνιο εἶμαι τὸ φῶς· καὶ σεῖς λαμπάδες,
φῶς ἀπὸ φῶς, στὰ σκότη,
ἐσεῖς πρῶτοι.
Τοῦ δείπνου μας χαρῆτε ἀπόψε τὴ χαρά·
καὶ τὴν καρδιὰ στυλώσετε γερὰ
μὲ τὸ κρασὶ καὶ τὸ ψωμί,
ποὺ αἷμα καὶ σῶμα εἶναι δικό μου,
μὴν ἀποστάσετε χλωμοὶ
μέσ' στὴν ἀνηφοριὰ τοῦ δρόμου».

Καὶ λέει στὸν Ἰσκαριώτη· «Ἐσὺ
πάρε τὸ ξέχωρο καὶ τἄλικο κρασί,
τὰ πυρωμένα χείλη νὰ δροσίσεις,
πρὶν στὸ Ραββὶ ἕνα φίλημα χαρίσεις».

Κ' ἐκεῖνος σκύβει,
πὼς τάχα τὸ ψωμὶ θέλει νὰ κόψει.
Τὰ φρύδια κατεβάζει, ἔτσι ποὺ κρύβει
τὸ φόβο, ὡς καθρεφτίζεται στὴν ὄψη.

Καὶ λέγει του ξανὰ ὁ Χριστός· «Ἂς γίνει,
ὅ,τι γραμμένο νὰ γενεῖ.
Νύχτα εἶν' ἀκόμη σκοτεινὴ
καὶ-μὴ φοβᾶσαι-εἶναι γεμάτοι καλωσύνη
τῆς Ἰουδαίας οἱ κρίνοι.
Σύρε πιὸ γλήγορα, ἀκκουμπώντας στὸ ξαβδί,
πρὶν ἔβγει τὸ φεγγάρι καὶ σὲ ἰδεῖ».

Κατάχλωμος ὁ Ἰούδας σὰ σουδάρι,
ἁπλώνει τὸ ποτήρι του νὰ πάρει·
μὰ πέφτει ἀπὸ τὴ φούχτα του καὶ πλέρια
βάφει μὲ τἄλικο πιστό,
τὸ δυνατό,
τοῦ Ναζωραίου τὰ θεῖα τὰ χέρια.

Χαμογελᾶ ὁ Χριστός· μὰ τοῦ Ἰσκαριώτη
πῶς τρέμει ἀκόμη τὸ κορμί!
Τῆς προδοσίας βαρὺ τὸ κρίμα καὶ μ' ὁρμὴ
τὸν σπρώχνει νὰ χαθεῖ σκυφτὸς στὰ σκότη.

II.

Ὡραῖος, καθὼς τοῦ ἥλιου ἀνατολή,
ἀνάμεσα ὁ Χριστὸς στοὺς μαθητάδες,
ὀρθώνεται καὶ πάλι ἀργομιλεῖ·
«Τὸ αἰώνιο εἶμαι τὸ φῶς· καὶ σεῖς λαμπάδες . . .

Στὰ χείλια ἡ προσευκὴ πρὶν ἀνεβεῖ,
τὴν πόρνη, συχωρᾶτε, τὸν τελώνη.
Μὲ ἀνόμους θὰ περάσει καὶ ὁ Ραββί.
Τὴν πρώτη πέτρα ὁ ἀναμάρτητος σηκώνει.

Ἀγάπη, κόσμου νικητής· κ'ἐγὼ ἡ πηγὴ
γιὰ ὅποιον διψάει δικαιοσύνη.
Εἰρήνη· ἂν ἀψηλώσω ἀπὸ τὴ γῆ,
ἕνα μὲ τἄστρα κ' ἡ ψυχή σας θέλει γίνει».

Εἶπε κι' ἀνάβλεψε τὰ μάτια του ὁ Χριστός·
«Πατέρα μου, κ' ἡ ἀγάπη Σου ἂς πληθαίνει.
Τὸ ἔργο μου ἐτελείωσε. Καὶ νά,
τώρα ὁ δικός μου ὁ διαλεχτὸς
στὰ σκοτεινὰ
τοῦ ξεροπόταμου τῶν Κέδρων περιμένει».

Ξάφνου τὰ σύννεφα πῶς σκίζει τὸ φεγγάρι
κι' ἀπ' τὸν ψηλὸ καγκελλωτὸ φεγγίτη,
θεία χάρη,
μιὰ δέσμη κατεβαίνει μέσ' στὸ σπίτι!
Δέσμη ἀπὸ φῶς, σὰν φίλημα ἐλαφρὸ
στὰ θεῖα μαλλιὰ τοῦ Ναζωραίου, φωτοστεφάνι·
μὰ κ'ἕνας ἥσκιος ἀπ' τὰ κάγκελλα, ποὺ κάνει
πίσω ἀπ' τοὺς ὤμους του στὸν τοῖχο ἕνα σταυρό.

Μὲ πόνο οἱ μαθητάδες τοῦ Κυρίου,
ποὺ λὲς σὰν ἀνθισμένοι τρέμουν κλῶνοι,
τὸ σύμβολο κοιτοῦν τοῦ μαρτυρίου.
Κ' ἐκεῖνος μὲ χαμόγελο γλυκὸ
στὸ δεῖπνο τὸ στερνό, τὸ μυστικό,
σκορπάει τὸ θάρρος κ' ἐμψυχώνει.

Ἔξω, στὰ σκότη τῆς νυχτιᾶς, καταραμένος,
τὴν ὥρα αὐτὴ τὴν ἴδια,
τρικλίζει ἀκόμη ὁ Ἰούδας παγωμένος,
μὲ μάτια πράσινα, καὶ ζώνεται τὰ φίδια.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΗΣ

Ὅταν κατὰ τὸ 829 ἡ Εἰκασία ἢ Κασσία ἢ Κασσιανὴ μὲ τὴν ὑπερήφανη καὶ σοφή της ἀπάντησι ἀπέκρουσε τὸν Αὐτοκράτορα Θεόφιλον «ἔκτισε μονὴν λαβοῦσαν τὸ ὄνομα αὐτῆς καὶ ἐνεκλείσθη εἰς αὐτήν». Ἐπεδόθη δὲ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν χρονογράφων εἰς τὴν συγγραφὴν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ βιβλίων, καταλιποῦσα πλεῖστα συγγράμματα. Γνωστότατον δὲ εἶνε τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κασσιανῆς ἢ Κασσίας σωζόμενον καὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς μεγάλης Τετάρτης μέχρι καὶ τοῦ νῦν ψαλλόμενον ἰδιόμελον τροπάριον ***Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή***, περὶ οὗ φέρεται ἡ ἐξῆς παράδοσις. Ἐξελθών ποτε ὁ Θεόφιλος πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν διαφόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως μονῶν, ἔφθασε καὶ εἰς τὸ Εἰκάσιον, τὴν ἐπώνυμον τῆς Εἰκασίας μονήν. Εἰς ὑπάντησιν δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐξῆλθον πᾶσαι αἱ μοναχαὶ πλὴν τῆς Κασσιανῆς, ἥτις, ἐγκλειστος ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς κελλίῳ, ἔγραφε τὸ τροπάριον καὶ εἶχε φθάσει εἰς τὴν ποίησιν αὐτοῦ μέχρι τῶν λέξεων ***ὧν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὔα τὸ δειλινόν.*** Ἀλλ' αἴφνης ἠκούσθη ὁ κρότος τῶν βημάτων τοῦ βασιλέως, ὅστις, ἐπισκεπτόμενος ἤδη τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μονῆς, εἶχε φθάσει καὶ εἰς τὸ κελλίον τῆς Κασσιανῆς. Κρυβείσης δὲ τῆς μοναχῆς, προχωρήσας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς καὶ ἰδὼν τὸ ἡμιτελὲς δοξαστικὸν προσέθηκε τὸν στίχον ***κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα τῷ φόβῳ ἐκρύβη.*** Ἀποχωρήσαντος δὲ τοῦ Θεοφίλου, ἐπέρανεν ἡ ποιήτρια τὸ τροπάριον προσθεῖσα τὸ τέλος. Ἀλλὰ καὶ γνῶμαι μονόστιχοι καὶ δίστιχοι περιεσώθησαν τῆς μοναχῆς Κασσίας, ἐξυμνούσης τὴν φιλίαν, ὄχι ὀλιγώτερον μελαγχολικαὶ τῶν στιχηρῶν τοῦ τροπαρίου ἐν ᾧ ὁμολογεῖ ἡ δειλαία,

ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει,
οἶστρος ἀκολασίας ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος,
ἔρως τῆς ἁμαρτίας.

Τίς δὲ οἶδεν ἂν μὴ ἐν τῇ συγκινητικῇ μελαγχολίᾳ ἣν ἀποπνέει τὸ τροπάριον ἐκεῖνο, εἰς ὃ συνειργάσθησαν ἀόρατοι πρὸς ἀλλήλους ἡ μοναχὴ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ, δὲν ἐνυποκρύπτεται ἐκείνης μὲν λείψανον ἔρωτος μυχίου οὔπω ἐκλιπόντος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κρύπτῃ τῆς μονῆς, ἐκείνου δὲ μετάμελος ἐπὶ τῇ ἀποκρούσει τῆς περικαλλοῦς νεάνιδος, εἰς ἣν ἐπέβαλε τὴν μοναχικὴν στολὴν στιγμιαία τοῦ βασιλέως ἀστοργία; » ***(Σ. ΛΑΜΠΡΟΥ, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος Τομ. Δ' σελ. 121—123 Ἔκδ. 1898).***—

Τὸ περίφημο αὐτὸ ***«Τροπάριο»*** ποὺ τόσες συγκινήσεις καὶ τόσα συναισθήματα πόνου καὶ μετάνοιας γεννάει στὴ ψυχή μας, ὅταν τἀκοῦμε μελῳδικὰ νὰ ψάλλεται στὶς Ἐκκλησίες μας κάθε βράδυ τῆς μεγάλης Τρίτης, ἐνέπνευσε καὶ τὴ νεώτερή μας ποίησι καὶ δυὸ ποιηταί μας, ***ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς*** κι' ***ὁ Ἰωάννης Πολέμης,*** τὴν ἔννοιά του τὴν δίνουν στοὺς κάτωθι στίχους :

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Κύριε, γυναίκα ἁμαρτωλή, πολλά,
πολλά, θολά, βαριὰ τὰ κρίματά μου.
Μά, ὦ Κύριε, πῶς ἡ θεότη Σου μιλᾷ
μέσ' στὴν καρδιά μου!

Κύριε, προτοῦ Σὲ κρύψ' ἡ ἐντάφια γῆ
ἀπὸ τὴ δροσαυγὴ λουλούδια πῆρα
κι' ἀπ' τῆς λατρείας τὴν τρισβαθη πηγὴ
Σοῦ φέρνω μῦρα.

Οἶστρος μὲ σέρνει ἀκολασίας ... Νυχτιά,
σκοτάδι ἀφέγγαρο, ἄναστρο μὲ ζώνει,
τὸ σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας· φωτιὰ
μὲ καίει, μὲ λιώνει.

Ἐσὺ ποὺ ἀπὸ τὰ πέλαα τὰ νερὰ
τὰ ὑψώνεις νέφη, πάρε τα, Ἔρωτά μου,
κυλᾶνε, εἶναι ποτάμια φλογερὰ
τὰ δάκρυά μου.

Γύρε σ' ἐμέ. Ἡ ψυχή μου πῶς πονεῖ!
Δέξου με Ἐσὺ ποὺ δέχτηκες καὶ γείραν
ἄφραστα ὡς ἐδῶ κάτου οἱ οὐρανοὶ
καὶ σάρκα ἐπῆραν.

Στἄχραντά Σου τὰ πόδια, βασιλιά
μου Ἐσὺ θὰ πέσω καὶ θὰ στὰ φιλήσω
καὶ μὲ τῆς κεφαλῆς μου τὰ μαλλιὰ
θὰ στὰ σφουγγίσω.

Τἄκουσεν ἡ Εὔα μέσ' στὸ ἀποσπερνὸ
τῆς παράδεισος φῶς ν' ἀντιχτυπᾶνε,
κι' ἀλαφιασμένη κρύφτηκε... Ποιῶ,
σῶσε, ἔλεος κάνε.

Ψυχοσώστ', οἱ ἁμαρτίες μου λαός·
τὰ ξεδιάλυτα ποιὸς θὰ ξεδιαλύσῃ;
Ἀμέτρητό Σου τὸ ἔλεος, ὁ Θεός!
Ἄβυσσο ἡ κρίση. («Βωμοὶ» σελὶς 101-103)

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ

Χριστέ, γυναῖκα ποὺ ἔπεσε σὲ χίλιαις ἁμαρτίαις,
σὰν ἄκουσε, σὰν ἔννοιωσε τὴ θεϊκή σου χάρι,
μὲ μυροφόρας φόρεμα, 'στὰ δάκρυα πνιγμένη
πρὶν νὰ σὲ θάψουνε 'στὴ γῆ μύρα γλυκὰ σοῦ φέρνει.
Ὠϊμέ! φωνάζει, ὁλόγυρα νύκτα νε, νύκτα μαύρη,
νύκτα π' ἀνοίγει καὶ κεντᾶ τοὺς σαρκικούς μου [πόθους
καὶ σκοτεινὴ κι' ἀσέληνη, τῆς ἁμαρτίας ἔρως·
δέξου, Χριστέ, τὰ δάκρυα, τὰ δάκρυα ποὺ χύνω.
Σὺ ποὺ τραβᾶς 'στὰ σύννεφα τῆς θάλασσας τὸ κῦμα·
λογίσου γῦρε τὴν καρδιὰ 'στοὺς ἀναστεναγμούς μου
σὺ ποὺ γειρες τοὺς οὐρανοὺς 'στὴ γέννησί σου ἀπάνω
Τ' ἀνέγγικτα τὰ πόδια σου ἄφες με νὰ φιλήσω
καὶ νὰ σφογγίσω τὰ φιλιὰ μὲ τὰ πλεκτὰ μαλλιά μου.
Τὰ πόδια, ποῦ σὰν ἄκουσε τὸν κρότο τους ἡ Εὔα
τὸ δειλινὸ μέσ' στὴν Ἐδὲμ ἐκρύφτηκε ἀπὸ φόβο.
Ταῖς τόσες ἁμαρτίες μου, τὴ φοβερή σου κρίσι,
ποιὸς νὰ μετρήσῃ δύναται, Σωτήρ μου ψυχοσώστη;
Μὴ με θωρῆς ἀδιάφορος τὴν ταπεινή σου δούλη,
ἐσύ ποῦ ἔχεις σὰν Θεὸς ἀμέτρητη εὐσπλαγχνία.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΧΛΩΜΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Συνεχίζοντες τὴν ἔρευνάν μας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἱδρύσεως ἢ μὴ τῆς Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι κατωτέρω δημοσιεύομεν τὰς μέχρι σήμερον ληφθείσας νέας ἐπιστολάς, εἰς τὸ προσεχὲς δὲ θὰ καταχωρήσωμεν πάσας τὰς ἐν τῷ μεταξὺ ληφθησομένας.

Διὰ τὴν ταχυτέραν περάτωσιν τῆς ἐρεύνης μας παρακαλοῦμεν τοὺς λαβόντας τὴν ἐγκύκλιόν μας νὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ πέμψωσιν, εἰ δυνατὸν ταχέως, τὴν ἀπάντησίν των, προκειμένου διὰ τοῦ ἑπομένου φύλλου νὰ κλείσωμεν τὴν ἔρευνάν μας, ἐὰν δὲ παραστῇ ἀνάγκη πρὸς δημοσίευσιν ὅλων τῶν ἀπαντήσεων, θ' αὐξήσωμεν τὰς σελίδας τοῦ ἐρχομένου φύλλου:

Ὁ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, τακτικὸς συνεργάτης τοῦ «Παντογνώστου» μᾶς ἀπηύθυνε τὴν κάτωθι ἐπιστολήν του μετὰ τοῦ ἐν σελίδι 43 τοῦ παρόντος τεύχους ἄρθρου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Θέατρον καὶ Ἀκαδημία»:

Φίλε κύριε Ἰωάννου,

Ἐζητήσατε τὴν γνώμην μου περὶ τῆς ἱδρύσεως Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας.

Παραπέμπω τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἀγαπητοῦ «Παντογνώστου» εἰς τὸ σημερινόν μου χρονογράφημα «Θέατρον καὶ Ἀκαδημία». Ὅσον διὰ τὴν ἐπείγουσαν, τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῆς ἱδρύσεως ἀμφοτέρων, τὴν κατέδειξα δι' ἄρθρου μου δημοσιευθέντος εἰς τὸ «Ἔθνος» τῆς 7 Μαρτίου.

Μὲ ἀγάπην
Γρ. Ξενόπουλος

Ὁ κ. ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΩΡΙΤΗΣ, γνωστὸς λογοτέχνης κλπ. ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐπιστολήν μας γράφει τὰ ἑξῆς:

Νὰ ἱδρύσουμε, λέει, Ἀκαδημία. Γιὰ νὰ τὴν κάνουμε τί; Νὰ τὴν ἀντιτάξουμε στὶς Ἀκαδημίες τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν κρατῶν! Καὶ ἡ Ἀκαδημία δηλαδή, τὸ σεμνὸ αὐτὸ τέμενος τῶν Μουσῶν, ὄργανο ταπεινὸ τοῦ φυλετικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ποὺ τρώει τὰ σπλάχνα τῆς ἀνθρωπότητας. Μὴ χειρότερα. Ὄχι Ἀκαδημία, ἔργα φιλολογικά, ἂν ἔχουμε, ν' ἀντιτάξουμε στοὺς ἀντιπάλους μας τῆς Βαλκανικῆς. Κ' ἔπειτα ποὺ εἶναι οἱ Ἀκαδημαϊκοί μας; Δυὸ τρεῖς ἄνθρωποι δὲ μποροῦνε νὰ ἀποτελέσουνε Ἀκαδημία. Μιὰ τιμὴ ἢ καὶ μιὰ ἀμοιβή, μπορεῖ νὰ τοὺς δοθῇ χωρὶς νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ γελοιοποιήσουμε καὶ τὴν ἰδέα τῆς Ἀκαδημίας. Γιατὶ ξαίρετε τί θὰ συμβῇ; Κάθε κόμμα θὰ διορίζῃ τοὺς δικούς του Ἀκαδημαϊκοὺς καὶ ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ μὲ τὴν Ἀκαδημία ὅ,τι ἔγινε μὲ τὸ Σταυρὸ τοῦ Σωτῆρος. Οὔτε ἡ τέχνη ἔχει τίποτα νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ μιὰν Ἀκαδημία. Ὅτι ἡ Ἀκαδημία θὰ ὁρίσῃ τὴ γλῶσσα μας, εἶναι ἡ ἐσχάτη ἀγραμματωσύνη νὰ τὸ ὑποστηρίζῃ κανείς. Κεῖνο ποὺ μᾶς χρειάζεται σήμερα εἶναι ὄχι Ἀκαδημία μὰ καινούριες ἰδέες Ἡ τέχνη μας μούχλιασε πιὰ κλεισμένη μέσα στοὺς τέσσερεις στενοὺς τοίχους τοῦ πατρικοῦ της σπιτιοῦ. Καιρὸς ν' ἀνοίξῃ τὰ παράθυρά της καὶ νὰ κοιτάξῃ τὴ ζωὴ μακρυά. Ζωὴ δὲν εἶναι μόνο τὸ τραγουδάκι καὶ τὸ δηγηματάκι. Πρέπει νὰ σκεφθοῦμε κ' ἐμεῖς καὶ νὰ φιλοσοφήσουμε λιγάκι. Ἀρκετὰ ἐφλυαρήσαμε καὶ σαχλολογήσαμε. Καιρὸς νὰ σοβαρευτοῦμε. Ἐννοεῖται πὼς αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ κατ' ἐπιταγήν. Ἡ Ζωὴ ὡριμάζει σιγὰ σιγὰ καὶ ἕνας καινούριος πολιτισμὸς πλάθεται κι' αὐτὸν τὸν πολιτισμὸ καλεῖται κ' ἡ Τέχνη μας νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Ἀπάνω στὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμὴ ὅπου ἡ τέχνη μας θὰ μποροῦσε —ἂν ἔχῃ ζωὴ — νὰ τολμήσῃ τὴ σωτήρια στροφὴ πρὸς τ' ἀνοιχτὸ πέλαγο τῆς πλατιᾶς σκέψης, μιὰ Ἀκαδημία θὰ ἐρχότανε μόνο γιὰ ν' ἀνακόψῃ τὸ δρόμο της. Ἡ τέχνη μας θὰ ὑποδουλωνότανε στὸ Κράτος ἀκριβῶς πάνω στὴ στιγμὴ τῆς ἀπολυτρωτικῆς της προσπάθειας. Ἔπειτα

μαζὶ μὲ τὴν Ἀκαδημία θὰ χρειαζότανε νὰ ἱδρυθῇ καὶ ἕνα Δημοτικὸ σχολεῖο γιὰ νὰ διδαχτοῦνε τὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσας ὄχι λίγοι ἀπὸ τοὺς λογίους μας ποὺ δυστυχῶς τ' ἀγνοοῦνε. Ρήχνω αὐτὴ τὴν ἰδέα καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ συνηγορήσετε γιὰ νὰ υἱοθετηθῇ ἀπὸ τὸ Κράτος ἀφοῦ αὐτὴ εἶναι κ' ἡ πιὸ ἐπείγουσα.

Κ. Παρορίτης

Ὁ κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ, *Διευθυντὴς τοῦ Ταμείου Εἰσπράξεων Ἀττικῆς, εἷς ἐκ τῶν δοκιμωτέρων νέων ποιητῶν, τακτικὸς συνεργάτης μας καὶ ἀγαπητὸς φίλος μᾶς γράφει :*

Ἀγαπητέ μου Γιῶργο,

Ὅταν ζήτησες τὴ γνώμη μου γιὰ τὴν Ἀκαδημία, λησμόνησες, φαίνεται, ὅτι, σύμφωνα μὲ παληά μου δήλωση, δὲν ἀνακατεύομαι στὴν ἐνεργὸ—νὰ ποῦμε—λογοτεχνικὴ κίνηση.

Θέλεις, γιατὶ δὲν εἶμαι φυσικὰ παρασκευασμένος γιὰ τέτοιους ἀγῶνες, θέλεις, γιατὶ συχαίνομαι τὸν τρόπο, ποὺ συζητοῦνται τὰ λογοτεχνικὰ θέματα στὸν τόπο μας. Πάντα κάτι μὲ κρατεῖ μακρυὰ ἀπὸ κάθε θεατρικὴ συζήτηση, κάτι σὰ σεβασμὸς πρὸς τὴν τέχνη, πρὸς τὴν ἐπίγνωση τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ πρὸ πάντων πρὸς τὴν ἀξία καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν ἄλλων. Μοῦ ἀρέσει ν' ἀκούω. Καὶ νὰ μαθαίνω. Ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, τοὐλάχιστο πὼς ἡ σιωπή, ποτὲ δὲ ζημιώνει τὸ σκοπὸ τῆς τέχνης, ὅσο ἡ ἄσκοπη καὶ πολλὲς φορὲς χοντροκομμένη φλυαρία. Καὶ στὸ ζήτημα τῆς Ἀκαδημίας ἔτσι γίνεται. Ἀερολογία, πολεμική, ὑστεροβουλία. Ἡ ὑπεραισιοδοξία διαδέχεται τὴν ἀπογοήτευση καὶ ἡ πρόωρος φιλοδοξία γρονθοκοπιέται μὲ τὸ γεροντικὸ πεισματάρικον ἐγωϊσμό. Θεωρίες, ἀπάνω στὶς θεωρίες συσσωρεύονται καὶ πολλοί, σώνει καὶ καλὰ θέλουν νὰ μᾶς ποῦνε, πὼς Ἀκαδημία θὰ ὑποδουλώσει τὴν τέχνη, θὰ κρατικοποιήσει τὴν καλλιτεχνικὴ παραγωγή. Ὥστε ;... Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τίποτε ἀπὸ τὴ συζήτηση αὐτή. Ἂν μποροῦσα ὅμως νἄχω γνώμη θὰ τοὺς ἔλεγα ὅτι ἕνας Παλαμᾶς ἢ ἕνας Γρυπάρης οὔτε θὰ χαλάσουν οὔτε θὰ ὑποδουλωθοῦν ἂν γίνουν Ἀκαδημαϊκοί. Τοὐναντίον θὰ βάλουν τὴ σφραγίδα τῆς ἀξίας τους καὶ ἐλπισμα στὴν κάθε πνευματικὴ ἐκδήλωση τοῦ Κράτους καὶ θὰ τὸ ἀναγκάσουν νὰ ὁμολογήσῃ θέλοντας καὶ μὴ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως — τῆς ἀλήθειας, ποὺ στέκει πάντα ἀπάνω ἀπὸ κράτη καὶ νόμους καὶ κιρούς. Καὶ ἔτσι θὰ μπορέσουμε νἄχουμε τοὐλάχιστον μιὰ ἐνιαία κατεύθυνση στὴν πνευματικὴ ἐκδήλωσή μας καὶ πρῶτα — πρῶτα στὸ πλάσιμο τῆς γλώσσας μας, ποὺ κατάντησε σωστὸς καρκῖνος στὸ κορμὶ τῆς φτωχιᾶς λογοτεχνίας μας. Ἀφοῦ ἔχομε τεχγίτες ἄξιους καὶ ὑπεράξιους μάλιστα, γιατὶ νὰ φοβούμαστε ἕνα μικροὐτσικο τίτλο, κοντὰ στὸ δοξασμένο καὶ γενικὰ ἀναγνωρισμένο ὀνομά τους ; Διάβολε. Ἂς μὴν κηρύχνομε τὴ Δόξα μόνο μετὰ θάνατο. Κι' ἂν οἱ πολλοὶ εἴμαστε ἀνάξιοι νὰ δημιουργήσουμε, ἂς ἀφήσουμε τοὺς λίγους ἐκλεχτούς, ποὺ ἐδείχθηκαν ἀδάμαστοι στὴ στέρηση καὶ στὸν αἱματηρὸ ἀγῶνα τῆς ζωῆς τους νὰ θαυματουργήσουν τώρα κάτω ἀπὸ τὴν ἱερὴ γαλήνη μιᾶς στέγης, τῆς Ἀκαδημίας, ὅπως λέμε. Ποιὸς ξέρει, ἂν ὁ Ἀπόλλωνας δὲ σκύψει κάποια μέρα νὰ χαρεῖ καινούργιες δόξες, μιλώντας μὲ τὴν Ἀθηνᾶ γιὰ μιὰ καινούργια Ἑλλάδα, ποὺ θἀνεβαίνει τὰ μαρμάρινα σκαλιά, γιὰ ν' ἀνοίξῃ ταραχνιασμένο τέμενος μὲ τὸ χρυσὸ κλειδὶ τῆς νέας τέχνης.

Σὲ φιλῶ
Ἀθ. Γ. Κυριαζῆς

ΑΡΧΕΤΑΙ Η ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΤΩΝ ΣΤΕΜΜΑΤΩΝ

Τὸ

Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν

Δηλοποιεῖ, ὅτι ἡ ἔναρξις τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν προσωρινῶν τίτλων (στέμματα) τοῦ ἀναγκαστικοῦ λαχειοφόρου δανείου 1.600 ἐκ. 6 1/2 1922 θέλει γίνει, καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τῆς 2ας Ἀπριλίου 1923, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῶν λοιπῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν, παρ' αἷς ἔχουσι κατατεθῇ οἱ προσωρινοὶ τίτλοι (στέμματα). Οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων, οἱ Ταμίαι τοῦ Κράτους καὶ τὸ Ταμεῖον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀφ' ἑνὸς καὶ τὰ Προξενεῖα τοῦ Κράτους ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀφ' ἑτέρου, θέλουσι συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀπευθυνθείσας πρὸς αὐτοὺς ἤδη σχετικὰς ἐγκυκλίους διαταγάς, παραλαμβάνοντες τοὺς ὁριστικοὺς τίτλους τοῦ δανείου τούτου παρὰ τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, παρ' οἷς δέον νὰ ἔχωσι καταθέσει τὰ διαχειρισθέντα παρ' αὐτῶν «στέμματα».

Ἡ ἔναρξις τῆς πληρωμῆς τοῦ πρώτου τοκομεριδίου λήγοντος τὴν 1 Ἀπριλίου 1923 (π. ἡμ.) θέλει γίνει ἀπὸ τῆς προθεσμίας ταύτης, ἤτοι ἀπὸ τῆς 14ης Ἀπριλίου (ν. ἡμ).

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν
Γ. Κοφινᾶς

ΤΑ ΕΞΩΤΕΡ. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΠΡΑΞΕΙΣ

Ὑπὸ **ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Μ. ΧΑΝΔΡΑΚΗ** τμηματάρχου α' τάξεως παρὰ τῇ Διευθύνσει τοῦ Δημοσίου Χρέους τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τοῦ Δημοσίου Λογιστικοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εἰς σχῆμα μέγα ὄγδοον ἐκ 300 σελίδων μὲ πολυαρίθμους πίνακας καὶ εἰς ἐκλεκτὸν χάρτην.

Ἡ ἔκδοσις θὰ γίνῃ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγραφῆς συνδρομητῶν. Ἐγγραφαί: Γραφεῖα «Παντογνώστου».

Τὸ σύγγραμμα θὰ πωλεῖται ἀντὶ δραχμῶν 50. *πεντήκοντα —Διὰ δὲ τοὺς προπληρώνοντας συνδρομητὰς ἀντὶ δρ. 30.—* Τὸ ἀνωτέρω σύγγραμμα συνιστᾶται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 87933)56 ἐ.π. ἐγκυκλίου τοῦ κ. *Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.*

ΔΗΛΩΣΙΣ

Οὐδεμία ἀπόδειξις εἰσπράξεως ἔχει ἰσχὺν ἂν δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἰδιοκτήτου — Διευθυντοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ *πρὸς ὃν δέον ν' ἀπευθύνωνται ἅπασαι αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρηματικὰ ἐμβάσματα.*

Τὰ Γραφεῖα τοῦ **"ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"**, *μετεφέρθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἱπποκράτους 32.*

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΗΜ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ. *— Τὸ διάβημα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸ ἐπίδομα τοῦ Πάσχα, ὅπερ τακτικὰ ἐδίδετο εἰς αὐτούς, δὲν ἔσχε πρόθυμον τὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζει πάντοτε οἰκονομικὰς δυσχερείας. Εἴμεθα ἀπολύτως σύμφωνοι πρὸς τὴν ἀποψιν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ οἱ διάφοροι φόροι περὶ τῶν ὁποίων τόσον εὐφήμως ὁμιλοῦν τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καλύψουν τὸ μικρὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον θ' ἀπαιτηθῇ διὰ νὰ περάσουν τὸ Πάσχα ἐκεῖνοι ποῦ θὰ ἐργασθοῦν νὰ βεβαιώσουν καὶ εἰσπράξουν τοὺς φόρους ; Ἢ θὰ ἰσχυρισθῇ πάλιν ἡ Κυβέρνησις τὸ περίφημον ἀξίωμα ὅτι τὰς οἰκονομίας της πρέπει νὰ τὰς κάμῃ ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους της, διότι αὐτοὶ πρῶτοι πρέπει νὰ δώσουν τὸ παράδειγμα τῶν οἰκονομιῶν ! Αὐτὸ τὸ ἀξίωμα (;) καὶ τὰ διάφορα πειράματα τοῦ Κράτους μὲ τοὺς ὑπαλλήλους του μᾶς φέρει εἰς τὴν μνήμην κάποιαν λαϊκὴν παροιμίαν ποῦ «ὅταν τὸν... συνήθισε νὰ μὴ τρώῃ... ψόφισε ὁ ἄμοιρος !» Εἰς αὐτὰ ὅλα δὲν γνωρίζομεν τί θ' ἀπαντήσῃ ὁ ἀρμόδιος Ὑπουργὸς κ. Κοφινᾶς, οὐχ ἧττον ὅμως, ἐπειδὴ νομίζομεν ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔγιναν ὀχληροὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ διαταχθῇ ὁ κ. Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν σχετικὴν περὶ ἐπαιτείας διάταξιν καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διὰ νὰ ἡσυχάσωμεν πλέον καὶ ἀπ' αὐτούς !*

⁂

ΔΙΑ ΤΟΝ Κ. ΥΠΟΥΡΓΟΝ ΤΩΝ Τ.Τ.Τ.— Τελευταίως μία ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Τ.Τ.Τ. ἐξαναγκάζει τὰ περιοδικὰ φύλλα νὰ πληρώνουν 5 λεπτὰ ἐπὶ ἑκάστου ἀποστελλομένου φύλλου. Ἡ ἐγκύκλιος δὲν δικαιολογεῖ ποῦ στηρίζεται ἡ ἁλματικὴ αὔξησις τῶν τελῶν τῶν περιοδικῶν φύλλων. Ἴσως ὅμως νὰ ὑπονοῇ μίαν διάταξιν τοῦ νόμου, καθ' ἣν τὰ «περιοδικὰ δημοσιεύματα» πληρώνουν 5 λεπτὰ ἀνὰ 50 γραμμάρια. Ἂν τοῦτο εἶναι βάσιμον συγχαίρομεν τὸν ἑρμηνευτὴν τοῦ νόμου κ. Ὑπουργὸν τῶν Τ.Τ.Τ. ὁ ὁποῖος κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέτει εἰς ἴσην μοῖραν ὁλόκληρον τὸν περιοδικὸν τύπον τῆς Ἑλλάδος μὲ τὰ κατὰ ἑβδομάδα ἀποστελλόμενα προγράμματα τῶν κινηματογράφων καὶ τὰ περιώνυμα φυλλάδια τὰ διαδίδοντα τοὺς ἄθλους τοῦ Σέρλοκ Χόλμς ἢ τῆς συμμορίας τῆς μαύρης χειρός.

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὸ παρὸν δημοσίευμα διεμαρτυρήθημεν πρὸς τὸν κ. Διευθυντὴν τοῦ Ταχυδρομείου, ὅστις ὅμως μετά τινας ἡμέρας ἀπὸ τῆς διαμαρτυρίας μας μετεβίβασε τὴν ἀνελεύθερον καὶ αὐθαίρετον ἐπιμονὴν τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὴν σοφὴν ἑρμηνείαν τοῦ Νόμου.

⁂

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ.— Ὁ καθημερινὸς τύπος μᾶς ἀνήγγειλεν ὅτι ἐδόθη ἐντολὴ πρὸς καταρτισμὸν τοῦ νομοθετικοῦ διατάγματος διὰ τὴν ἵδρυσιν Ἀκαδημίας. Ἐφ' ὅσον διὰ τῶν στηλῶν μας κάμνομεν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν δικαιούμεθα νὰ εἴπωμεν τὴν γνώμην μας πρὶν ἢ περατωθῇ ἡ ἔρευνά μας. Οὐχ ἧττον εἰς τοὺς σοφοὺς συντάκτας τοῦ σχετικοῦ διατάγματος ὑπενθυμίζομεν τὸ ἀρχαῖον ῥητὸν «σπεῦδε βραδέως» μήπως τυχὸν μετὰ τινα χρόνον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἀκαδημίας προέλθωμεν εἰς τὴν κατάργησίν της καὶ ἔτσι γελοιοποιηθῇ, ὄχι δέβαια εἰς τὰ ὄμματα τὰ ἰδικά μας, διότι ἐμεῖς εἴμεθα συνηθισμένοι εἰς τὰς γελοιοποιήσεις, ἀλλ' εἰς τοὺς γείτονάς μας, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν κάτι τι καὶ κατορθώνουν νὰ τὸ διατηροῦν.

⁂

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΑΡΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ. *— Ὁ κόσμος τοῦ Θεάτρου καὶ ὁ κόσμος τῆς Τέχνης ἐν γένει θρηνεῖ τὸν θάνατον τῆς μεγάλης τραγῳδοῦ Σάρρας Μπερνάρ, ἡ ὁποία μὲ τόσην σκηνικὴν τέχνην ἐνεσάρκωσε τὸν Ἅμλετ, τὸν Ἀετιδέα, τὴν Τόσκαν, τὴν Δώραν, τὴν Κυρίαν μὲ τὰς Καμελίας.*

Ἡ Σάρρα τῷ 1862 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Κωμῳδίαν, εἶτα δ' εἰς τὸ Ὠδεῖον, διακριθεῖσα μὲ τὸν «Διαβάτην» τοῦ Κοππέ. Κατόπιν ἐπεχείρησε μεγάλας καλλιτεχνικὰς περιοδείας ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικήν, τυχοῦσα ἡγεμονικῶν πανταχοῦ ὑποδοχῶν. Ἀπὸ τοῦ 1893 κατώρθωσε νὰ γείνῃ διευθύντρια θεάτρου, ἀνοίξασα τὰς πύλας του εἰς νέους ποιητάς, οὓς καὶ ἀνέδειξε περιλάμπρως.

Τὸ πάθημα τοῦ δεξιοῦ ποδός της τὴν ἠνάγκασε ν' ἀποχωρήσῃ τοῦ θεάτρου πρό τινων ἐτῶν. Ἀλλ' ἐσχάτως, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου της ἐφαντάσθη νὰ ἐμφανισθῇ ὡς πρωταγωνίστρια εἰς κινηματογράφον.

Ἦτο τετιμημένη μὲ τὸ παράσημον τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως.

Εἶχε νυμφευθῇ τὸν καλλιτέχνην Δαμαλᾶν, ἀδελφὸν τοῦ ἄλλοτε Δημάρχου Πειραιῶς.

Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν.

Δ. ΣΤΡΙΦΤΟΣ

Ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς δράσεως ὁ Καθηγητὴς τῆς Γυμναστικῆς ἐν τῷ Διδασκαλείῳ τῆς **Μ.** *Ἐκπαιδεύσεως Δ. Στριφτός. Ὁ πολύκλαυστος Στριφτὸς διεκρίθη καὶ ὡς Ὑπάλληλος διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ εἰς τὸ καθῆκον, ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος καὶ παρὰ Συναδέλφων καὶ παρὰ μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς χρηστὸς καὶ ἔντιμος οἰκογενειάρχης, ἐν πενίᾳ ἐντίμῳ συντηρῶν πολυμελῆ οἰκογένειαν. Διὰ τοῦτο οἱ μαθηταὶ τοῦ Προτύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου καὶ οἱ Συνάδελφοι τοῦ Διδασκαλείου ἔκλαυσαν αὐτὸν εἰλικρινῶς καὶ ἀντὶ στεφάνου προσέφεραν ἐξ ἐράνων Δρχ. 4.700 ὑπὲρ τῶν τεσσάρων ὀρφανῶν τέκνων του.*

Ο ΛΟΙΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΑΙ ΟΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Δὲν εἶχον ἀκόμη παρέλθει πολλαὶ ἡμέραι λέγει ὁ Θουκυδίδης ἐν ΙΙ 47, ἀφ' ἧς ἡμέρας οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων ὑπὸ τὸν βασιλέα Ἀρχίδαμον εἰσβαλόντες εὑρίσκοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ (κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 430 π.χ.) καὶ αἴφνης ἐξεδηλώθη ἡ νόσος ἐν Ἀθήναις, περὶ τῆς ὁποίας ἐλέγετο μὲν ὅτι εἶχεν ἐνσκήψει καὶ πρότερον εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν Λῆμνον καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἀλλ' ὅμως ἐπιδημία μὲ τόσην ἐξάπλωσιν καὶ μὲ τόσην θραῦσιν ἀνθρώπων δὲν ἐνεθυμοῦντο νὰ εἶχε πέσει οὐδαμοῦ. Διότι οὔτε οἱ ἰατροί, οἱ ὁποῖοι διὰ πρώτην φορὰν ἐπιλαμβανόμενοι τῆς θεραπείας τῆς νόσου ἠγνόουν τὴν φύσιν αὐτῆς, ἀπέβαινον χρήσιμοι, ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸ τὸ ἰατρικὸν σῶμα ἠρίθμει τὰ πολυπληθέστερα θύματα(*), διότι οἱ ἰατροὶ κατ' ἐξοχὴν ἤρχοντο εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοὺς πάσχοντας, οὔτε ἄλλο ἀνθρώπινον μέσον οὐδέν· καὶ πᾶσαι αἱ δεήσεις καὶ λιτανεῖαι εἰς τὰ ἱερά των καὶ πᾶσαι αἱ συμβουλαὶ τῶν μαντείων καὶ τῶν τοιούτων πάντα ἀπέβαινον ἀνωφελῆ, καὶ εἰς τὸ τέλος καμπτόμενοι ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς συμφορᾶς παρητήθησαν πάσης θείας καὶ ἀνθρωπίνης βοηθείας, παραδιδόμενοι πλέον εἰς τὴν τύχην.

Ἤρχισε δὲ ἡ νόσος κατ' ἀρχὰς μέν, ὅπως ἐλέγετο, ἀπὸ τὴν Αἰθιοπίαν τὴν πέραν τῆς Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ κατέβη καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὴν Λιβύην καὶ εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Περσικοῦ κράτους. Εἰς δὲ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν (μετὰ τοῦ Πειραιῶς) ἐνέσκηψεν αἰφνιδίως χωρὶς νὰ σημειωθοῦν προηγουμένως κρούσματα εἰς γειτονικὰ μέρη. Καὶ τὰ πρῶτα κρούσματα ἐξεδηλώθησαν ἐν Πειραιεῖ (ὥστε διὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἐλέχθη ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτοῦ ὅτι τάχα οἱ Πελοποννήσιοι εἶχον ῥίψει δηλητήρια εἰς τὰ φρέατα καὶ τὰς δεξαμενὰς τῶν ὀμβρίων ὑδάτων· διότι βρύσεις δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη ἐκεῖ, ὕστερον κατασκευασθεῖσαι), κατόπιν δὲ ἡ ἐπιδημία μετεδόθη καὶ εἰς τὴν ἄνω πόλιν (τὰς Ἀθήνας) καὶ ἡ θνησιμότης τώρα πλέον ἦτο ἐνταῦθα πολὺ μεγαλυτέρα. Καὶ δικαιοῦται μὲν ἕκαστος, εἴτε ἰατρὸς εἴτε μή, νὰ κάμνῃ ὅπως δύναται τοὺς στυχασμούς του περὶ τοῦ νοσήματος καὶ δὴ α') τίνες ἦσαν αἱ πρῶται ἀφορμαὶ αἱ προκαλέσασαι τὴν ἐπιδημίαν καὶ β') τίνες ἦσαν αἱ αἰτίαι, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν γνώμην του ἔσχον τὴν δύναμιν νὰ προκαλέσουν τόσον ῥιζικὴν ἀνατροπὴν τῶν ὅρων τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς· ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἐκθέσω τὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα παρουσίαζε κατὰ τὴν πορείαν της ἡ νόσος καὶ θὰ περιγράψω ὑπὸ τύπον διαφωτιστικῶν ὁδηγιῶν τὰ οὐσιώδη συμπτώματα αὐτῆς, τῶν ὁποίων ἀκριβὴς ἐπισκόπησις θὰ ἠδύνατο ἐν τῷ μέλλοντι, ἐάν ποτε καὶ πάλιν ἐνέσκηπτεν ἡ ἐπιδημία, νὰ προφυλάσσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἀγνοίας ἢ κακῆς διαγνώσεως αὐτῆς, φέρων ἐν τῇ ἐργασίᾳ μου ταύτῃ τὸ κῦρος τῆς προσωπικῆς πείρας, διότι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐπέρασα τὴν νόσον καὶ αὐτόπτης ὑπῆρξα ἄλλων πασχόντων.

Τὸ μὲν ἔτος δηλ. ἐκεῖνο, ὅπως πάντες ὁμοφώνως ἀνωμολόγουν τοῦτο, ἦτο ὡς πρὸς τὰς ἄλλας ἀσθενείας κατ' ἐξοχὴν ἄνοσον μέχρι τῆς ἐνσκήψεως τῆς ἐπιδημίας· ἐὰν δὲ ὑπῆρχον καὶ μερικοί, οἱ ὁποῖοι ὄντως ἔπασχον πρὸ τῆς ἐπιδημίας ἔκ τινων ἄλλων νοσημάτων, πάντα ταῦτα κατέληγον (ἐγύριζον) εἰς τὸν λοιμόν. Τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους τοὺς ὑγιεῖς, χωρὶς νὰ ὑφίσταται οὐδεμία ἀπτὴ ἀφορμή, τοὐναντίον ἐν ᾧ ἦσαν τελείως ὑγιεῖς, προσέβαλλον αἰφνιδίως κατὰ πρῶτον μὲν (α'. στάδιον) σφοδρὸς πυρετὸς τῆς κεφαλῆς καὶ φλόγωσις καὶ ἐρυθήματα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ στόματος, γλῶσσα καὶ φάρυγξ, εὐθὺς ἐγίνοντο αἱματώδη καὶ ἀπέδιδον ἀπόπνοιαν (ἀποφορὰν) ἀσυνήθη καὶ δυσώδη. Ἔπειτα (β'. στάδιον) μετὰ τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἐπηκολούθει πταρμὸς καὶ βραγχνάδα καὶ ἐντὸς ὀλίγου κατέβαινεν ὁ πόνος εἰς τὰ βάθη συνοδευόμενος ὑπὸ ἰσχυροῦ βηχός· καὶ καθ' ἣν στιγμὴν εἰσεχώρει καὶ ἐγκαθιδρύετο εἰς τὸν στόμαχον, ἐγύριζεν αὐτὸν (προεκάλει ναυτίαν) καὶ ἐπηκολούθουν ἐντεῦθεν δι' ἐμέτων πάντα τὰ εἴδη τῶν ἐκκενώσεων τῆς χολῆς, ὅσα ἀναγράφονται (κατὰ τὸ χρῶμα τῆς χολῆς, τὸ ποσὸν καὶ τὴν ὀσμὴν) ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἐν τῇ ἰατρικῇ, καὶ μάλιστα μὲ πολὺν βασανισμόν. Καὶ εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν λοιμοβλήτων ἐπῆρχετο λύγξ (λόξυγγας καὶ ἀναγούλα) ἄνευ ἐμέτου, προκαλῶν ἰσχυροὺς σπασμούς, εἰς ἄλλους μὲν εὐθὺς μετὰ τὴν ὕφεσιν τῶν ἐκκενώσεων τούτων, εἰς ἄλλους δὲ καὶ πολὺ κατόπιν. Καὶ ἐξωτερικῶς μὲν τὸ σῶμα, ἐάν τις ἐπέθετεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα, δὲν ἦτο πολὺ θερμὸν οὔτε ὠχρόν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, πελιδνόν, παρουσιάζον ἐξανθήματα μικρῶν φλυκταινῶν καὶ ἑλκῶν· ἐσωτερικῶς δὲ τόσον ἐκαίοντο οἱ πάσχοντες, ὥστε δὲν ἐδέχοντο νὰ ῥίπτουν ἐπάνω των καὶ τὰ πλέον λεπτὰ καὶ ἐλαφρὰ σκεπάσματα καὶ σινδόνια οὔτε ἄλλο κανὲν ἀπολύτως, ἀλλὰ προετίμων νὰ εἶναι τελείως γυμνοὶ καὶ θὰ ἠσθάνοντο μεγίστην ἀνακούφισιν καὶ εὐχαρίστησιν, ἐὰν ἔπιπτον μέσα εἰς ψυχρὸν ὕδωρ. Καὶ ὄντως ἔπραξαν τοῦτο πολλοὶ ἐκ τῶν ἀσθενῶν, ὅσοι εἶχον τὴν κακὴν τύχην νὰ μὴ ἔχουν ἄνθρωπον ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν νοσηλείαν των, πεσόντες μέσα εἰς φρέατα, ἐπειδὴ ἐβασανίζοντο ὑπὸ τῆς δίψης, ἡ ὁποία ἦτο ἄσβεστος· ἀλλ' εἴτε πολὺ εἴτε ὀλίγον ὕδωρ ἔπινον οἱ πάσχοντες, τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἓν καὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἡ ἀδυναμία νὰ εὕρωσιν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐβασάνιζεν αὐτοὺς διαρκῶς. Καὶ τὰ σώματα τῶν πασχόντων, ἐφ' ὅσον χρόνον καὶ ἡ νόσος εὑρίσκετο ἐν τῇ ἀκμῇ της, δὲν ἐμαραίνοντο, ἀλλ' ἀντεῖχον παραδόξως κατὰ τῶν ταλαιπωριῶν, οὕτως ὥστε ἢ ἀπέθνῃσκον οἱ περισσότεροι κατὰ τὴν ἑνάτην ἢ ἑβδόμην ἡμέραν (ἡμέρας κρισίμους) ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρετοῦ, διατηροῦντες ἀκόμη ἕως τότε δυνάμεις τινάς, ἢ ἐὰν κατώρθωνον μερικοὶ νὰ ἐπιζήσωσι τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, τὸ ὁποῖον μετὰ τοῦτο κατέβαινε (γ'. στάδιον) περαιτέρω εἰς τὴν (κάτω) κοιλίαν (ἐντερικὸν σωλῆνα) καὶ συνεπείᾳ ἕλκώσεως δυσεντερικῆς ἰσχυρᾶς ἀναπτυσσομένης ἐκεῖ καὶ διαρροίας ἀκατασχέτου ἐπακολουθούσης ἐντεῦθεν ἀπέθνῃσκον οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ὕστερον ἐξ ἐξαντλήσεως. Διότι τὸ νόσημα, τὸ ὁποῖον κατὰ πρῶτον εἶχε τὴν ἕδραν του ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀρχίζον ἀπ' ἐπάνω διέτρεχεν ὁλόκληρον τὸ σῶμα καί, ἐάν τις ἐσῴζετο, ἐν ᾧ εἶχε φθάσει προηγουμένως εἰς τὰ ἔσχατα, ἡ νόσος προσέβαλλε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας του, ἀφήνουσα ἐκεῖ τὰ σημεῖα τῆς διαβάσεώς της· προσέβαλλε δηλ. τὰ αἰδοῖα καὶ τὰς ἄκρας χεῖρας καὶ τοὺς ἄκρους πόδας καὶ πολλοὶ ἐπέζων στερούμενοι τούτων (συνεπείᾳ γαγγραίνης), τινὲς δὲ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Μερικοὺς δέ, εὐθὺς μόλις κατώρθωνον νὰ ἐγερθῶσιν ἐκ τῆς κλίνης ὑγιεῖς (εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν των), κατελάμβανεν ἀμνημοσύνη πάντων ἀνεξαιρέτως καὶ παραδόξως δὲν ἀνεγνώριζον οὔτε ἑαυτοὺς οὔτε τοὺς φίλους.

Διότι ἡ μορφὴ τῆς νόσου, ὑπερβᾶσα πᾶσαν ἀνθρωπίνην περιγραφήν, καὶ γενικῶς προσέβαλλε τὰ ἄτομα μετὰ μεγαλυτέρας σφοδρότητος, καθ' ἧς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, καὶ εἰδικῶς εἰς τὸ ἑξῆς σημεῖον ἔδειξεν ὅτι τεραστία διαφορὰ ἐχώριζεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων συνήθων νόσων· δηλ. τὰ ὄρνεα καὶ τὰ τετράποδα, ὅσα τρώγουν ἀνθρώπινα πτώματα, ἢ δὲν ἐπλησίαζον, ἐν ᾧ πολλοὶ ἔμενον ἄταφοι, ἢ μόλις ἔτρωγον ἀπέθνῃσκον. Ἀπόδειξις δὲ τούτου ἦτο τὸ ἑξῆς· τὰ μὲν τοιαῦτα σαρκοφάγα ὄρνεα προφανῶς ἐξηφανίσθησαν καὶ δὲν ἐφαίνοντο οὔτε ἀλλοῦ που οὔτε πέριξ τοιούτων πτωμάτων· τὸ θανατηφόρον δὲ ἀποτέλεσμα τῆς πτωματοφαγίας ἠδύνατό τις νὰ ἀντιληφθῇ μᾶλλον εἰς τοὺς κύνας, διότι οὗτοι εἶναι οἱ ἀχώριστοι σύντροφοι τοῦ ἀνθρώπου.

(Ἕπεται συνέχεια).

Δ. Ν. ΓΟΥΔΗΣ
Γυμνασιάρχης τοῦ Πρωτύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου

(*) Ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ ἐπανελήφθη καὶ σήμερον ἐν τῇ ἐπιδημίᾳ τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου· ἐν Κερκύρᾳ ἀπέθανον ἤδη 6 ἰατροί, ἐν Τριπόλει 5 καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀλλαχοῦ· κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἐν τῇ ἐπιδημίᾳ τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου εἰς τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα ἡ θνητότης τῶν ἰατρῶν ὑπῆρξε 12,88, ἐνῷ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν μόλις 0,50.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΑΠΡΟΣΔΙΟΝΥΣΑ

Ἐγένετο πόλεμος διὰ τὰς ἐλευθερίας τῶν λαῶν, ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων. Πανταχοῦ ὅμως ἐπικρατεῖ καὶ λογίζεται ἡ ὑποκειμενικότης. Ὁ Ἄλφα φίλος σας διωρίσθη γραφεὺς ἑβδόμης τάξεως εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς ὑποδιοικήσεως Ξηροκαμπίας· ἐὰν εὑρεθῆτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὸν ἐρωτήσετε κάποτε περὶ οἱασδήποτε ὑποθέσεως, εἶσθε ὑποχρεωμένος νὰ μὴ μεταβῆτε εἰς τὸ γραφεῖόν του πρὸ τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας, νὰ μὴ τὸν εὕρητε δύσθυμον, ὅπερ εἶναι δικαίωμα παντὸς διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, νὰ μὴ εἶχε γλεντήσει τὴν προτεραίαν, διότι τότε θὰ ἔχῃ τὸ σχετικὸν μαχμουρλῆκι, νὰ μὴ ἔχασεν ἂν ἔπαιξε χαρτιά, διότι τότε τοῦ πταίουν θεοὶ καὶ δαίμονες, σεῖς δὲ εἶσθε μόλις ἀνθρωπάρια ἐμπρός του.

* *
*

Ὁ Δεῖνα ὁδηγὸς αὐτοκινήτου εὑρίσκεται εἰς τοὺς οἴστρους του ἢ ὑφίσταται ὑποβολὴν τοῦ οἴστρου τοῦ ἐπιβάτου τῆς ἁμάξης του· δὲν θὰ δυσκολευθῇ νὰ στρέψῃ τὸ αὐτοκίνητόν του πρὸς τὴν ὁδὸν Ἁγίου Μάρκου—καθ' ἃς ὥρας εἶναι τὰ μάλιστα πολυσύχναστος—μεθ' ὅλης τῆς ταχύτητός του διὰ νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ χαζοῦ κόσμου ἢ μᾶλλον διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν τρόμον καὶ τὸν ἐξαφανίσῃ πρὸ τοῦ φόβου νὰ τὸν διαμελίσῃ διὰ μέσου τῶν τροχῶν του.

* *
*

Ὁ Βῆτα ἰατρός, σχολικὸς οὗτος, ἐντεταλμένος νὰ ἐκτελέσῃ ὑπηρεσίαν, ἀνοίγει τὴν θύραν τῆς τάξεώς σας, εἰσβάλλει, χωρὶς δὲ νὰ σᾶς ζητήσῃ συγγνώμην διότι διακόπτει τὴν ἐργασίαν σας, ἀστειολογεῖ πρὸς τοὺς μαθητάς σας, ἐπιπλήττει τοὺς μέν, συγχαίρει τοὺς δέ, ἀπέρχεται χωρὶς νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσῃ ὡς δὲν σᾶς ἐχαιρέτισε καὶ εἰσερχόμενος, καὶ σᾶς κάμνει νὰ σκέπτεσθε πολὺ διὰ νὰ μάθητε ἂν τὸ ῥοῦμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐσπούδασεν ὀνομάζεται Πανεπιστήμιον.

* *
*

Ὁ Δέλτα διοικητικὸς ὑπάλληλος, πρὸ τοῦ ὁποίου προσέρχεσθε εὐλαβῶς ἀποκαλυπτόμενος, θεωρῶν τὴν εὐλάβειάν σας ἀδυναμίαν δὲν σᾶς ἀτενίζει ποσῶς, ἀλλὰ θωπεύει τοὺς εἰσερχομένους χωρὶς νὰ κρούσωσι κἂν τὴν θύραν, χωρὶς ν' ἀποκαλυφθῶσι, χωρὶς νὰ χαιρετίσωσιν ἄλλως ἢ διὰ τοῦ δρὲ Γιῶργο, δρὲ Γιάγκο κλπ.

* *
*

Τὸ—οὐδέτερον αὐτὸ—οἱονδήποτε παιδίον, ὅπερ καλεῖται ἀγυιόπαις, εὑρίσκει εὐχαρίστησιν νὰ λακτίζῃ ἕνα λίθον, ἕν οἱονδήποτε ἀντικείμενον, ἀδιαφοροῦν ἂν αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον προσκρούσῃ εἰς τὸν πόδα σας, σᾶς τραυματίσῃ, διανοίξῃ ὀπὴν ἐπὶ τοῦ ὑποδήματός σας ἢ τῆς περισκελίδοσας,—εὑρίσκει ὁ ἄνθρωπος εὐχαρίστησιν εἰς τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν.

* *
*

Ἡ χιλιοστὴ ὑπηρέτρια τῶν Ἀθηνῶν δὲν παύει ν' ἀντικαθιστᾷ τὸν οὐράνιον Δία καταιωνίζουσα ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς διὰ βροχῆς παντοίας προελεύσεως, πολλάκις ἀρωματισμένης δι' οὐρικῶν καὶ ἄλλων ὀξέων καὶ βαρέων,—ἀπολαύει ἐλευθερίας καὶ αὐτή.

* *
*

Ὁ ἑκατομμυριοστὸς ἔμπορος τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἢ Ἑρμοῦ ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ πωλῇ εἰς ὑψίστας τιμὰς ὡς καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν νὰ ἀφίνῃ τὰς πλάκας τοῦ πεζοδρομίου νὰ ἐγείρωνται κατὰ τὰς βροχερὰς ἡμέρας διὰ νὰ σᾶς κάμωσι ποδόλουτρον διὰ μέσου τοῦ ὑποδηματολούτρου ἢ τοῦ περισκελιδολούτρου.

* *
*

Ἀθάνατος Ἑλλάς, σὺ ποῦ ἐδημιούργησες τὸν Διόνυσον ἐπενόησες καὶ τὰ ἀπροσδιόνυσα, σὺ ποῦ ἐφεῦρες τὸ κῦρος ἐγκρίνεις καὶ τὴν ἀκυρότητα, σὺ ποῦ ἐδημιούργησες τὸν κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπον, ἀνέχεσαι τοῦ chauffeur τὴν ἀπάνθρωπον παρέλασιν, σὺ ποῦ ἔδωκες τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἐπιστήμονος ἐπιτρέπεις τοῦ δημοσίου σου λειτουργοῦ τὴν ἀπρέπειαν, σὺ ποῦ ἐδίδαξες τὸν σεβασμὸν τοῦ ἑαυτοῦ του ἀσεβεῖς πρὸς σεαυτὴν σεβομένη τὴν ἀσέβειαν. Δὲν εἶναι τάχα ἰδικόν σου τὸ «ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι», δὲν ἐπαιδαγώγησες σὺ τὸν κόσμον ἡ σήμερον ἀπαιδαγώγητος, δὲν ἐδίδαξες τὸ «σιγὴ κόσμον γυναιξὶ φέρει» ἡ ἀνεχομένη τὰ γυναικεῖα ἄκοσμα, δὲν διδάσκεις τὰ τέκνα σου τὰς ὡραίας τῆς ἀρχαιότητος εἰκόνας ἢ τὰς ἀσχημοσύνας ἐπιδοκιμάζουσα;

Ποῦ ἀρά γε ὀφείλεται τὸ κακόν; Πταίει ὁ διδάσκαλός σου ἢ ὁ παραγωγὸς τῆς νέας κοινωνίας σου γονεύς; Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐξευτελίζεις τὸν διδάσκαλον καὶ αὐτὸς σὲ ἀνέχεται, αὐτὸς πταίει.

ΦΩΚΙΩΝ ΧΑΡΜΙΔΗΣ.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

Ο ΦΡΟΥΤΑΤΖΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΜΠΟΥΛ

(Διήγημα τοῦ 'Ραμπιντρανὰθ Ταγκὸρ)

Ἡ κόρη μου Μίνι, ποὖνται πέντε χρονῶν, δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς νὰ φλυαρεῖ. Πιστεύω, στ' ἀλήθεια, πὼς σ' ὅλη τὴ ζωή της, δὲν ἄφησε νὰ χαθεῖ οὔτε μιὰ στιγμὴ στὴ σιωπή. Ἡ μητέρα της, συχνὰ θυμώνει γι' αὐτό, καὶ θέλει νὰ τῆς σταματήσει τὴ φλυαρία, μὰ ἐγὼ δὲν θέλω. Μοῦ φαίνεται ἕνα πρᾶγμα ἀφύσικο νὰ βλέπω τὴ Μίνι ἥσυχη, καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω γιὰ πολύ. Κ' ἔτσι οἱ δικές μου κουβέντες μαζί της εἶναι πάντα ζωηρές.

Ἕνα πρωΐ, λόγου χάρι, ποὺ εἴμουνα στὴ μέση τοῦ δεκάτου ἑβδόμου κεφαλαίου τοῦ νέου μου μυθιστορήματος, ἡ μικρή μου Μίνι μπῆκε κρυφὰ μέσα στὴν κάμαρα καὶ βάζοντας τὸ χέρι της στὸ χέρι μου, μοῦ εἶπε: «Πατέρα! Ὁ Ῥαμνταγιάλ, ὁ πορτιέρης, λέει τὸ βόϊδι βούδι. Δὲν ξαίρει νὰ μιλήσει, ξαίρει;»

Πρὶν προφθάσω νὰ τῆς ἐξηγήσω τὶς διαφορὲς τῆς γλώσσας σὲ τοῦτον τὸν κόσμο, αὐτὴ εἶχε κι' ὅλας πάρει κατήφορο σ' ἕνα ἄλλο θέμα: «Τί νομίζεις ἐσύ, πατέρα; Ὁ Μπόλας λέει πὼς εἶναι ἕνας ἐλέφας στὰ σύννεφα, καὶ πετάει νερὸ ἀπὸ τὴν προβοσκίδα του, κ' ἔτσι γίνεται ἡ βροχή!»

Κ' ὕστερα, μπαίνοντας πάλι, ξαφνικά, σ' ἕνα ἄλλο θέμα, ἐνῶ ἐγὼ καθόμουν ἀκόμα κ' ἑτοίμαζα κάποια ἀπάντηση σ' αὐτὰ τὰ τελευταῖα της λόγια, μοῦ πέταξε τὴν ἐρώτηση: «Πατέρα, τί τὴν ἔχεις τὴν μητέρα;».

«Ἀγαπημένη μικρὴ ἀδερφὴ ποὺ μοῦ ἔδωσε ὁ νόμος» μουρμούρισα μέσα μου χωρὶς νὰ θέλω, μὰ μὲ σοβαρὸ πρόσωπο σοφίστηκα αὐτὴν τὴν ἀπάντηση: «Πήγαινε νὰ παίξεις μὲ τὸ Μπόλα, Μίνι! Ἔχω πολλὴ δουλειὰ παιδί μου!».

Τὸ παράθυρο τῆς κάμαράς μου βλέπει στὸ δρόμο. Τὸ κορίτσι κάθησε στὰ πόδια μου, κοντὰ στὸ τραπέζι μου, κ' ἔπαιζε σιγανά, χτυπῶντας μὲ τὰ δάχτυλά της τὰ γόνατά της σὰ σὲ ταμποῦρλο. Εἶχα πέσει μὲ τὰ μοῦτρα στὴν ἐργασία γιὰ νὰ τελειώσω τὸ δέκατο ἕβδομο κεφάλαιό μου, ὅπου ὁ Πρόταπ Σίγκχ, ὁ ἥρωας, ἅρπαξε τὴν Καντσανλάτα, τὴν ἡρωΐδα, στὰ μπράτσα του, κ' ἑτοιμαζόταν νὰ τὸ σκάσει μαζί της ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ τρίτου πατώματος τοῦ πύργου, ὅταν, ξαφνικὰ ἡ Μίνι ἄφησε τὸ παιγνίδι της, κ' ἔτρεξε στὸ παράθυρο, φωνάζοντας: «Ἕνας φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ! Ἕνας φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ!» Στ' ἀλήθεια, κάτω στὸ δρόμο εἶταν ἕνας φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ, ποὺ περνοῦσε μὲ βῆμα ἀργό. Φοροῦσε τὰ φαρδιὰ λερωμένα φορέματα τοῦ λαοῦ του, μ' ἕνα ψηλὸ σαρίκι. Εἶχε στὸν ὦμο του ἕνα σάκκο καὶ κρατοῦσε στὰ χέρια του κασσάκια μὲ σταφίδες.

Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ποιὰ εἶσαν τὰ συναισθήματα τῆς κόρης μου, στὴ θωριὰ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, μὰ ἄρχισε νὰ τοῦ φωνάζει δυνατά. «Ἄ!» σκέφθηκα. «Θἄρθει τώρα μέσα, καὶ τὸ δέκατο ἕβδομο κεφάλαιό μου ποτὲ δὲ θὰ τελειώσει». Ἐκείνην τὴν ἴδια τὴ στιγμή, ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπὺλ σήκωσε ἀπάνω τὰ μάτιά του καὶ κοίταξε τὴ μικρὴ κόρη. Ἅμα αὐτὴ τὸν εἶδε, ὁ τρόμος τὴν κυρίευσε, κ' ἔτρεξε γιὰ νὰ βρεῖ προστασία κοντὰ στὴ μητέρα της, κ' ἔγεινε ἄφαντη ἀπ' τὴν κάμαρα. Εἶχε μιὰ τυφλὴ πεποίθησι πὼς μέσα στὸ σάκκο, ποὺ ὁ ἄνδρακλας ἐκεῖνος σήκωνε στὸν ὦμο του, εἶσαν δυὸ ἢ τρία, ἴσως, ἄλλα παιδιὰ σὰν κι' αὐτήν. Στὸ ἀναμεταξὺ ὁ γυρολόγος πέρασε στὸ κατῶφλι τῆς κάμαράς μου, καὶ μὲ χαιρέτησε μὲ γελάμενο πρόσωπο.

Τόσο ἐπισφαλὴς εἶταν ἡ θέση τοῦ ἥρωά μου καὶ τῆς ἡρωΐδος μου, ὥστε εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ σκέφθηκα νὰ σταματήσω καὶ ν' ἀγοράσω κάτι, μιὰ καὶ φωνάξαμε τὸν ἄνθρωπο ἀπάνω. Ἔκαμα μερικὲς μικρὲς ἀγορές, κι' ἄνοιξα μαζί του κουβέντα γιὰ τὸν 'Αμπντουραχμάν, τοὺς 'Ρώσσους, τοὺς Ἄγγλους καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴ τῶν Συνόρων.

Τὴ στιγμὴ ποὺ ἑτοιμαζόταν νὰ φύγει, ρώτησε: «Καὶ ποῦ εἶναι ἡ μικροῦλα, ἀφεντικό;»

Κ' ἐγώ, νομίζοντας πὼς ἡ Μίνι θἄχε ἀπαλλαχθεῖ ἀπὸ τὸν ἀνόητο φόβο της τὴν ἔφερα μέσα.

Στάθηκε πλάϊ στὴν καρέκλα μου, καὶ κοίταζε τὸ φρουτατζῆ ἀπὸ τὸ Καμπούλ καὶ τὸ σάκκο του. Ἐκεῖνος τῆς προσέφερε καρύδια καὶ σταφίδες, μὰ αὐτὴ δὲν ξεγελιόταν, κι' ὁλοένα ζάρωνε πιότερο ἀπάνω μου, μὲ ὅλους τοὺς φόβους της δυναμωμένους πιὸ πολύ.

Αὐτὴ εἶταν ἡ πρώτη τους συνάντηση.

Ἕνα πρωΐ, ὅμως, ὄχι πολλὲς μέρες ἀργότερα καθὼς ἔβγαινα ἀπ' τὸ σπίτι, ἔμεινα ἀπορημένος ποὺ βρῆκα τὴ Μίνι, καθισμένη σ' ἕναν πάγκο κοντὰ στὴν πόρτα, καὶ νὰ γελᾶ καὶ νὰ μιλεῖ μὲ τὸ μεγαλόσωμο φρουτατζῆ τοῦ Καμπούλ στὰ πόδια της. Φαινόταν πὼς ποτέ, ὅλη τὴ ζωή της ἡ μικρή μου κόρη δὲν εἶχε βρεῖ ἕνα τόσο ὑπομονετικὸν ἀκροατή, ἐκτὸς ἀπ' τὸν πατέρα της. Καὶ μιὰ γωνιὰ τοῦ μικροῦ της «σαρὶ» εἶταν κιόλας παραγεμισμένη μὲ μύγδαλα καὶ σταφίδες, πεσκέσα τοῦ ἐπισκέπτη της. «Γιατὶ τῆς τἄδωσες αὐτά;» εἶπα, καὶ βγάζοντας ἀπὸ τὴν τσέπη μου ἕνα νόμισμα ὀχτὼ «ἄννα», τοῦ τὄδωσα. Ὁ ἄνθρωπος δέχτηκε τὸ νόμισμα δίχως δισταγμό, καὶ τὄρριξε στὴν τσέπη του.

Ἀλίμονο, στὸ γυρισμό μου, βρῆκα τὸ ἄτυχο τὸ νόμισμα νἄχει φέρει μιὰ ταραχὴ διπλάσια ἀπ' ὅσο εἶταν ἡ ἀξία του! Γιατὶ ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ τὄχε δόσει στὴ Μίνι, κ' ἡ μητέρα της, βλέποντας τὸ ἀστραφτερὸ στρογγυλὸ ἀντικείμενο στὰ χέρια της, χύμηξε ἀπάνω στὸ παιδὶ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια: «Ποῦ τὸ βρῆκες αὐτὸ τὸ ὀχταράκι;».

«Μοῦ τὄδοσε ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ», εἶπε ἡ Μίνι μ' εὐθυμία.

«Ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ σοῦ τὄδοσε!» ἔκραξε ἡ μητέρα της πολὺ ταραγμένη. «Ὦ! Μίνι! γιατὶ τοῦ τὸ πῆρες;».

Ἐγώ, μπαίνοντας ἐκείνην τὴ στιγμή, τὴν ἔσωσα ἀπὸ βέβαιη συμφορά, κι' ἄρχισα νὰ κάνω τὶς δικές μου ἀνακρίσεις.

Ἀνακάλυψα πὼς δὲν εἶταν οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ δεύτερη φορὰ ποὖχαν συναντηθεῖ οἱ δυό τους. Ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ εἶχε κατανικήσει τοὺς πρώτους φόβους τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸ συνετὸ μέσο τῆς δωροδοκίας μὲ καρύδια καὶ μύγδαλα, κ' οἱ δυό τους εἶσαν τώρα στενοὶ φίλοι.

Ἔκαναν μαζὶ πολλὰ περίεργα παιγνίδια, ποὺ τοὺς διασκέδαζαν πολύ. Καθισμένη μπρός του, καὶ κοιτάζοντας τὸ γιγάντιο σῶμα του μὲ ὅλην τὴ μικροσκοπικὴ ἀξιοπρέπειά της, ἡ Μίνι δίπλιαζε τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ γέλοια, κι' ἄρχιζε: «Ἔ! Φρουτατζῆ τοῦ Καμπούλ! Φρουτατζῆ τοῦ Καμπούλ! Τί ἔχεις μέσα στὸ ταγάρι σου;»

Κ' ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε μὲ τὴν ἔρριγη προφορὰ τοῦ βουνήσιου ἀνθρώπου: «Ἕναν ἐλέφα!» Χωρατὸ πού, ἴσως, σ' ἕναν ἄλλον νὰ μὴν προξενοῦσε καμιὰ εὐθυμία, μὰ τί τέρψι ἔδινε σ' αὐτοὺς τοὺς δυό! Καὶ γιὰ μένα, οἱ κουβέντες αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ μ' ἕναν ἡλικιωμένον ἄνδρα εἶχαν πάντα κάποια παράξενη γοητεία.

Ὕστερα ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ, γιὰ νὰ μὴ μένει πίσω, ἔλεγε κι' αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του: «Λοιπόν, μικρούλα, πότε θὰ πᾶς στὸ σπίτι τοῦ πεθεροῦ;»

Τώρα, πολλὲς μικρὲς κοπελλούδες τῆς Βεγγάλης εἶχαν ἀπὸ καιρὸ ἀκούσει γιὰ τὸ σπίτι τοῦ πεθεροῦ. Μὰ μεῖς, ποὺ εἴμαστε λιγάκι νεοεξευγενισμένοι, δὲ λέγαμε αὐτὰ τὰ πράγματα στὸ παιδί μας, κ' ἡ Μίνι, στὴν ἐρώτησι αὐτή, πρέπει νὰ ἔπεφτε σὲ ἀπορία. Μὰ δὲν τῶδειχνε, καὶ μὲ ἑτοιμη ὀρθοπρέπεια ἀπαντοῦσε: Ἐσὺ πᾶς ἐκεῖ;»

Ἀνάμεσα, ὅμως, στοὺς φρουτατζῆδες τοῦ Καμπούλ, εἶναι πολὺ γνωστό, ὅτι ἡ φρᾶσι «σπίτι τοῦ πεθεροῦ» ἔχει διπλῆ σημασία. Εἶναι ἕνας εὐφημισμὸς τῆς φυλακῆς, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια ὁ ῥωμαλέος γυρολόγος ἔπαιρνε τὴν ἐρώτησι τῆς κόρης μου. «Ἄ!» ἔλεγε, τινάζοντας τὴ γροθιά του σ' ἕναν ἀόρατο ἀστυνομικό, «ἐγὼ θὰ τσακίσω τὸν πεθερό μου!» Ἀκούοντας αὐτό, καὶ ἀναπαριστώντας μέσα στὸ μυαλό της τὸ δυστυχῆ κατατρεπωμένο συγγενῆ, ἡ Μίνι ξεσποῦσε σὲ ξεκαρδίσματα, ποὺ ἔνωνε μ' αὐτὰ καὶ τὰ δικά του ὁ πελώριος φίλος της.

Εἶσαν πρωϊνὰ φθινοπώρου, δηλαδὴ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη τοῦ χρόνου ποὺ οἱ βασιλιάδες τσῦ παλιοῦ καιροῦ ἔβγαιναν γιὰ νὰ κατακτήσουν χῶρες, κ' ἐγώ, ποὺ ποτὲ δὲν τὸ κουνοῦσα ἀπὸ τὴ μικρή μου γωνιὰ στὴν Καλκούττα, ἄφηνα τὸ νοῦ μου νὰ τριγυρνᾶ σ' ὅλον τὸν κόσμο. Στὸ ἄκουσμα μόνο μιᾶς ἄλλης χώρας, ἡ καρδιά μου πετοῦσε σ' αὐτήν, καὶ στὴ θέα ἑνὸς ξένου στοὺς δρόμους, τὸ μυαλό μου ἄρχιζε νὰ πλέκει ἕνα ὁλόκληρο δίχτυ ὀνείρων —τὰ βουνά, τὰ λαγγάδια καὶ τὰ δάση τῆς πατρίδας του, μὲ τὸ σιγυρισμένο ἀγροτικὸ σπιτάκι του καὶ μὲ τὴν ἐλεύθερη κι' ἀνεξάρτητη ζωὴ στὶς ἀπόμακρες ἐρημιές. Ἴσως οἱ σκηνὲς τοῦ ταξιδιοῦ ἀναπηδοῦν μὲ τόση γοητεία μπροστὰ στὰ μάτια μου, καὶ περνοῦν καὶ ξαναπερνοῦν ἀπὸ τὴ φαντασία μου τόσο ζωηρά, ἐπειδὴ κάνω μιὰ τέτοια φυσικὴ ζωὴ ὥστε ἕνα κάλεσμα γιὰ ταξίδι θἄπεφτε ἀπάνω μου σὰν κεραυνός. Στὴ θέα τοῦ φρουτατζῆ αὐτοῦ ἀπὸ τὸ Καμπούλ μεταφερόμουν μονομιᾶς στὰ πόδια ψηλῶν γυμνῶν βουνῶν, μὲ στενὰ μονοπάτια νὰ περνοῦν φειδωτὰ ἀνάμεσα ἀπ' τὰ πυργωτά τους ὕψη. Ἔβλεπα τὴ μακρυὰ σειρὰ τῶν γκαμήλων ποὺ κουβαλοῦν τὰ ἐμπορεύματα, καὶ τὴ συντροφιὰ τῶν σαρικοφόρων ἐμπόρων, ὡπλισμένων μὲ τὰ παράξενα παλιὰ τουφέκια τους καὶ μὲ τὶς λόγχες τους, νὰ ῥοβολοῦν κατὰ τοὺς κάμπους. Ἔβλεπα... Μά σὲ κάποιο τέτοιο σημεῖο, ἡ μητέρα τῆς Μίνι ἔμπαινε στὴ μέση καὶ μὲ ἱκέτευε νὰ «προσέχω ἀπ' ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπο».

Ἡ μητέρα τῆς Μίνι εἶναι δυστυχῶς μιὰ πολὺ φοβιτσάρα γυναῖκα. Κάθε φορὰ ποὺ ἀκούει θόρυβο στὸ δρόμο, ἢ βλέπει ἀνθρώπους νἄρχουνται κατὰ τὸ σπίτι, πάντα πηδᾶ στὸ συμπέρασμα πὼς εἶνε ἢ κλέφτες ἢ μεθυσμένοι, ἢ φίδια, ἢ τίγρεις, ἢ μαλάρια, ἢ κατσαρίδες, ἢ ἀκρίδες ἢ κανένας Ἄγγλος ναύτης. Ἀκόμα κ' ὕστερα ἀπὸ τόσων χρονῶν πεῖρα, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ κατανικήσει τὸν τρόμο της. Γιὰ τοῦτο εἶταν γιομάτη ἀμφιβολίες γιὰ τὸν φρουτατζῆ τοῦ Καμπούλ, καὶ μὲ παρακαλοῦσε νἄχω ἕνα μάτι ἄγρυπνο ἀπάνω του.

Προσπαθοῦσα νὰ τῆς βγάλω αὐτὸν τὸ φόβο μ' ἕνα πρᾶο γέλιο, μά, τότε, γύριζε σὲ μένα σοβαρὰ καὶ μοὔκανε σοβαρὲς ἐρωτήσεις:

Ποτὲ ἄνθρωποι δὲν ἔκλεψαν παιδιὰ ἀπ' τὴ μάννα τους;

Δὲν εἶταν, λοιπόν, ἀλήθεια πὼς γινόταν ἐμπόριο σκλάβων στὸ Καμπούλ;

Εἶταν τόσο παράλογο πρᾶγμα νὰ νομίζει κανεὶς πὼς ὁ ἄνδρακλας αὐτὸς εἶταν ἱκανὸς νὰ κλέψει ἕνα μικρὸ παιδί;

Τὴ βεβαίωνα, πὼς, ἂν καὶ ὄχι ἀδύνατο, εἶταν ὡς τόσο πολὺ ἀπίθανο. Αὐτὸ δὲν εἶταν ἀρκετὸ γι' αὐτήν, κι' ὁ τρόμος της ἐξακολουθοῦσε. Ἐπειδή, ὅμως, εἶταν ἀόριστος, δὲ φαινόταν σωστὸ ν' ἀπαγορεύσει στὸν ἄνθρωπο νἄρχετσι στὸ σπίτι, κ' ἡ οἰκειότητα τῆς μικρῆς μαζί του τραβοῦσε τὸ δρόμο της δίχως ἐμπόδια.

Μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, σὰ μέσα τοῦ Γενάρη, ὁ Ραχμούν, ὁ φρουτατζῆς τοῦ Καμπούλ, συνήθιζε νὰ γυρίζει στὴν πατρίδα του, κι' ἅμα ζύγωνε ὁ καιρὸς εἶταν πολὺ ἀπασχολημένος, πηγαίνοντας ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι γιὰ νὰ μαζέψει τὰ βερεσέδια του. Αὐτὸν τὸ χρόνο, ὅμως, εὗρισκε πάντα καιρὸ γιὰ νἄρθει καὶ νὰ ἰδεῖ τὴ Μίνι. Ἕνας ἀπ' ἔξω θἄλεγε πὼς αὐτοὶ οἱ δυὸ τους ἔπλεκαν κάποια συνωμοσία. Γιατὶ ἂν δὲν μποροῦσε νἄρθει τὸ πρωΐ, παρουσιαζότανε τὸ βράδυ.

Ἀκόμα ἐγὼ ξαφνιαζόμουνα λιγάκι, πότε πότε, βλέποντας ξαφνικά, στὴ γωνιὰ μιᾶς σκοτεινῆς κάμαρας, τὸν ψηλὸν αὐτὸν ἄνθρωπο μὲ τὰ φαρδειὰ σὰν τσουβάλια ροῦχα του. Μὰ ὅταν ἡ Μίνι ἔμπαινε μέσα μὲ τὰ χαμόγελά της καὶ μὲ τά: «Ὦ! Φρουτατζῆ ἀπὸ τὸ Καμπούλ! Φρουτατζῆ ἀπὸ τὸ Καμπούλ» της, κ' οἱ δύο φίλοι, τόσο διάφοροι στὴν ἡλικία, ξανάρχιζαν τὰ παλιά τους γέλια καὶ τὰ παλιά τους παιγνίδια, ἡσύχαζα.

Ἕνα πρωΐ, λίγες ἡμέρες πρὶν ἀποφασίσει νὰ φύγει, διώρθωνα τὰ δοκίμιά μου στὸ γραφεῖο μου. Εἶταν ψυχρὸς καιρός. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου περνοῦσαν τὸ παράθυρο κι' ἄγγιζαν τὰ πόδια μου, κ' ἡ ἁπαλὴ ζεστασιὰ μοῦ εἶταν πολὺ καλόδεχτη. Εἶταν σχεδὸν ὀχτὼ ἡ ὥρα, κ' οἱ πρωινοὶ περιπατητὲς γύριζαν στὰ σπίτια τους μὲ τὰ κεφάλια τους κουκουλωμένα. Ξαφνικά, ἄκουσα, ταβατοῦρι στὸ

δρόμο, καὶ, κοιτάζοντας ἔξω, εἶδα τὸ Ῥαχμοὺν ἀνάμεσα σὲ δυὸ χωροφύλακες, δεμένο, καὶ, πίσω, ν' ἀκολουθεῖ ἕνα πλῆθος ἀπὸ περίεργα παιδιά. Τὰ ροῦχα τοῦ φρουτατζῆ ἀπὸ τὸ Καμπούλ εἶσαν πετσιλισμένα ἀπὸ αἷμα, κι' ὁ ἕνας χωροφύλακας κρατοῦσε ἕνα μαχαῖρι. Ἔτρεξα ἔξω, τοὺς σταμάτησα καὶ ρώτησα τι ἐσήμαιναν ὅλα αὐτά. Λίγο ἀπ' τὸν ἕναν, λίγο ἀπ' τὸν ἄλλον, ἔμαθα πὼς κάποιος γείτονας χρωστοῦσε τοῦ γυρολόγου μερικὰ χρήματα γιὰ ἕνα Ῥαμπουριανὸ σάλι ποὺ τοῦ πούλησε, μὰ τοῦ ἀρνήθηκε τὴν πληρωμή, λέγοντας πὼς δὲν πούλησε τίποτα, κι' ἀπάνω στὴ φιλονεικία, ὁ Ῥαχμοὺν τόνε χτύπησε. Τώρα, ἀπάνω στὸ βρασμό του καὶ στὴν ἔξαψί του, ὁ φυλακισμένος ἄρχισε νὰ φωνάζει τὸν ἐχθρό του μὲ κάθε λογῆς ὀνόματα, ὅταν, ξαφνικά σὲ μιὰ βεράντα τοῦ σπιτιοῦ μου, πρόβαλε ἡ μικρή μου Μίνι, μὲ τὴ συνηθισμένη της ἀναφώνησι: «Ὦ! Φρουταζῆ ἀπὸ τὸ Καμπούλ! Φρουτατζῆ ἀπὸ τὸ Καμπούλ!» Τὸ πρόσωπο τοῦ Ῥαχμοὺν ἔγινε μονομιᾶς ἰλαρό, καθὼς γύρισε καὶ τὴν εἶδε. Δὲν εἶχε κανένα σάκκο στὸν ὦμο του, ἐκείνην τὴν ἡμέρα, κ' ἔτσι δὲν μποροῦσε νὰ κάνει λόγο μαζί του γιὰ τὸν ἐλέφαντα. Γιὰ τοῦτο, ἀμέσως προχώρησε στὴ δεύτερη ἐρώτησι: «Πᾶς στὸ σπίτι τοῦ πεθεροῦ;» Ὁ Ῥαχμοὺν γέλασε καὶ εἶπε: «Ἀκριβῶς ἐκεῖ πάω, μικρή μου!» Ὕστερα, βλέποντας πὼς ἡ ἀπάντηση δὲ διασκέδασε τὸ παιδί, σήκωσε ψηλὰ τὰ δεμένα του χέρια καὶ εἶπε: «Ἄ! θὰ τόνε τσάκιζα αὐτὸν τὸ γέρο πεθερό, μὰ εἶναι δεμένα τὰ χέρια μου!»

Ὁ Ῥαχμούν, κατηγορούμενος γιὰ δολοφονικὴ ἀπόπειρα, καταδικάστηκε σὲ πολλῶν χρόνων φυλάκισι.

Τὰ χρόνια περνοῦσαν, καὶ κἀνεὶς δὲν τόνε θυμόταν. Μὲ τὶς δουλειές μας καὶ τὶς ὑποθέσεις μας ποῦ ἀπορροφοῦσαν ὅλον τὸν καιρό μας, ἡ σκέψι τοῦ ἄλλοτε ἐλεύθερου βουνήσιου ἀνθρώπου ποὺ περνοῦσε, τώρα, τὰ χρόνια του στὴ φυλακή, σπάνια, ἢ ποτὲ δὲν ἐρχόταν στὸ νοῦ μας. Ἀκόμα κ' ἡ εὔθυμη Μίνι, ντρέπομαι ποὺ τὸ λέω, λησμόνησε τὸν παλιό της φίλο. Νέες φιλίες γέμισαν τὴ ζωή της. Ὅσο μεγάλωνε, περνοῦσε τὸν περισσότερον καιρό της μὲ ἄλλα κορίτσια. Τόσον πολὺν καιρό, ἀλήθεια, σκότωνε μαζί τους, ὥστε δὲν ἐρχόνταν πιά, ὅπως συνήθιζε μιὰ φορά, στὴν κάμαρα τοῦ πατέρα της. Κ' οἱ συνομιλίες της μαζί μου εἶσαν τώρα, πολὺ σπάνιες.

Πέρασαν χρόνια. Εἶταν ἄλλη μιὰ φορὰ φθινόπωρο, καὶ κάναμε ἑτοιμασίες γιὰ τὸ γάμο τῆς Μίνι μας, ποὺ θὰ γινόταν τὶς γιορτὲς τοῦ Πουγιά. Μὲ τὴν Ντούργκα ποὺ θὰ γύριζε στὸν Καϊλάς, καὶ τὸ φῶς ἐπίσης τοῦ σπιτιοῦ μας θἄφευγε καὶ θὰ πήγαινε στὸ σπίτι τοῦ ἀνδρός της, ἀφήνοντας τὸ σπίτι τοῦ πατέρα της στὸ σκοτάδι.

Εἶταν ἕνα πρωῒ φωτεινό. Ὕστερα ἀπ' τὶς βροχές, ὑπῆρχε ἕνα συναίσθημα ἱεροῦ καθαρμοῦ στὸν ἀέρα, κ' οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλιου φαίνουνταν σὰν καθαρὸ χρυσάφι. Ἀπὸ τὴν αὐγή, ἐκείνην τὴν ἡμέρα, οἱ φλογέρες τοῦ γάμου ἀντηχοῦσαν, καὶ σὲ κάθε ἦχο ἡ καρδιά μου χτυποῦσε. Ὁ θρῆνος τῆς μελωδίας, Μπχαϊραβί, φαινόταν σὰν νὰ δυνάμωνε τὸν πόνο μου, ὅσο πλησίαζε ὁ χωρισμός. Ἡ Μίνι μου θὰ παντρευόταν τὸ βράδυ.

Ἀπὸ πολὺ πρωῒ ἀδιάκοπος θόρυβος καὶ ζωηρὴ κίνησι στὸ σπίτι! Στὴν αὐλὴ ἔπρεπε ἡ τέντα νὰ στηθεῖ καὶ νὰ στερεωθεῖ στὰ παλούκια της. Σὲ κάθε κάμαρα καὶ βεράντα ἔπρεπε νὰ κρεμαστοῦν οἱ πολυέλαιοι μὲ τὰ τριγκινίσματα τῶν γυαλιῶν τους. Ἡ βοή, τὰ πηγαινοερχάματα, οἱ βιαστικὲς περπατησιές, οἱ ζωηρὲς ὁμιλίες δὲν εἶχαν τέλος. Καθόμουν στὸ γραφεῖο μου, καὶ κοίταζα τοὺς λογαριασμούς μου, ὅταν κάποιος μπῆκε μέσα, ξαφνικά, χαιρετώντας με μὲ σεβασμό, καὶ στάθηκε μπροστά μου. Εἶταν ὁ Ῥαχμούν, ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ. Στὴν ἀρχὴ δὲν τόνε γνώρισα. Δὲν εἶχε οὔτε σάκκο, οὔτε τὰ μακριὰ μαλλιά, οὔτε τὴν ἴδια εὐρωστεία ποὖχε μιὰ φορά. Μὰ χαμογέλασε, καὶ τότε τόνε γνώρισα.

«Πότε ἦρθες, Ῥαχμούν;» τόνε ρώτησα.

«Χτὲς τὸ βράδυ,» εἶπε, «βγῆκα ἀπ' τὴ φυλακή.»

Τὰ λόγια χτύπησαν ἄσχημα στ' ἀφτιά μου. Ποτέ, ἄλλη φορά, δὲν εἶχα μιλήσει μ' ἕναν ἄνθρωπο ποὺ πλήγωσε ἕναν ὅμοιό του, κ' ἡ καρδιά μου στένεψε μέσα μου ἅμα τ' ἀντελήφθηκα αὐτό, γιατί αἰσθάνθηκα πὼς ἡ μέρα θἄταν πιὸ γούρικη ἂν δὲν ἐρχόταν αὐτός.

«Ἔχομε σήμερα, γιορτὴ στὸ σπίτι, Ῥαχμούν,» εἶπα, «καὶ δὲν εὐκαιρῶ. Μπορεῖς νἄρθεις μιὰν ἄλλη μέρα;»

Γύρισε ἀμέσως γιὰ νὰ φύγει. Μὰ σὰν ἔφθασε στὴν πόρτα δίστασε, κ' εἶπε: «Δὲν μπορῶ νὰ ἰδῶ τὴ μικρή, ἀφεντικό, γιὰ μιὰ στιγμή;» Πίστευε πὼς ἡ Μίνι εἶταν ἀκόμα ἡ ἴδια. Φανταζόταν πὼς θἄτρεχε σ' αὐτὸν, ὅπως ἔκανε ἄλλοτε καὶ θὰ τοῦ φώναζε: «Ὦ! Φρουτατζῆ τοῦ Καμπούλ! Φρουτατζῆ τοῦ Καμπούλ!» Φανταζόταν ἀκόμα πὼς θὰ γελοῦσαν καὶ θὰ κουβέντιαζαν μαζύ, τὸ ἴδιο ὅπως στὸν παλιὸν καιρό. Καὶ στ' ἀλήθεια, γιὰ νὰ μὴ λησμονηθεῖ ἡ συνήθεια τῶν περασμένων μερῶν, εἶχε φέρει, μὲ φροντίδα τυλιγμένα μέσα σ' ἕνα χαρτί, λίγα μύγδαλα, καὶ σταφίδες καὶ σταφύλια, ποὺ τὰ πέτυχε ποιὸς ξαίρει πῶς ἀπὸ κάποιον χωρικό, γιατὶ τὰ δικά του μικρὰ κεφάλαια εἶχανε ἐξαντληθεῖ.

Τοῦ εἶπα ξανά: «Ἔχομε γιορτή, στὸ σπίτι, Ῥαχμούν, καὶ δὲ θὰ μπορέσεις νὰ ἰδεῖς, σήμερα, κἀνέναν».

Στὸ πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου περιχύθηκε ἡ βαρυθυμιά. Μὲ κοίταξε συλλογισμένος, μιὰ στιγμή, εἶπε «Καλημέρα,» κ' ἔφυγε.

Ἔνιωσα μιὰ μικρὴ λύπη μέσα μου, κ' ἤθελα νὰ τόνε φωνάξω πάλι, μὰ εἶδα πὼς αὐτὸς γύρισε μονάχος του. Ἦρθε κοντά μου, ἁπλωσε σὲ μένα τὸ χέρι ποὺ κρατοῦσε τὰ πεσκέσια του, κ' εἶπε: «Ἔφερα αὐτὰ τὰ λίγα πράγματα, ἀφεντικό, γιὰ τὴ μικρή. Ἔχεις τὴν καλωσύνη νὰ τῆς τὰ δόσεις;»

Τὰ πῆρα, κ' ἑτοιμαζόμουν νὰ τόνε πληρώσω, ὅταν αὐτὸς ἔπιασε τὸ χέρι μου κ' εἶπε: «Εἶσαι πολὺ καλός, ἀφεντικό! Ἔχε με στὸ νοῦ σου. Μὴ μοῦ δίνεις χρήματα!

—Ἔχεις μιὰ μικρὴ κόρη: ἔχω κ' ἐγὼ μιὰ σὰν κι' αὐτήν, στὸ χωριό μου. Τὴ θυμοῦμαι, καὶ φέρνω φροῦτα στὴν κόρη σου—ὄχι γιὰ νὰ κερδίσω ἀπ' αὐτά».

Λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, ἔβαλε τὸ χέρι του μέσα στὴ μεγάλη φαρδειὰ ῥόμπα του κ' ἔβγαλε ἕνα μικρὸ καὶ λερωμένο χαρτί. Τὸ ξεδίπλωσε μὲ μεγάλη προσοχή, καὶ τὸ ἴσωσε μὲ τὰ δυό του χέρια ἀπάνω στὸ τραπέζι. Εἶδα τὸ ἀποτύπωμα ἑνὸς μικροῦ χεριοῦ. Οὔτε φωτογραφία, οὔτε σκίτσο, μὰ ἁπλῶς τὸ ἀποτύπωμα ἑνὸς μικροῦ χεριοῦ, ἀλειμμένου μὲ μελάνη, ἁπλωνόταν ἀπάνω στὸ χαρτί. Τὸ ἐνθύμιο αὐτὸ τῆς μικρῆς του κόρης εἶταν ἀπάνω στὴ καρδιά του, ὅταν κάθε χρόνο καιέβαινε στὴν Καλκοῦττα γιὰ νὰ πουλήσει τὶς πραμάτιες του στοὺς δρόμους.

Δάκρυα ἤρθανε στὰ μάτια μου. Λησμόνησα πὼς εἶτανε ἕνας φτωχὸς φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ, ἐνῶ ἐγὼ εἶμουνα .... Μὰ ὄχι, τι εἶμουνα ἐγὼ περισσότερο ἀπ' αὐτόν; Εἶταν κι' αὐτὸς πατέρας.

Τὸ ἀποτύπωμα ἐκεῖνο τοῦ χεριοῦ τῆς μικρῆς του **Παρμπατὶ**, ποῦ ζοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω στὸ ἀπόμακρο βουνήσιο σπίτι, μοῦ θύμισε ἡ μικρή μου Μίνι.

Ἔσειλα ἀμέσως καὶ κάλεσα τὴ Μίνι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ διαμέρισμα. Μοῦ πρόβαλαν πολλὲς δυσκολίες, μὰ δὲν ἤθελα τίποτα ν' ἀκούσω. Ντυμένη στὸ κόκκινο μεταξωτό της νυμφικό, μὲ τὴν πάστα τοῦ σαντάλου στὸ μέτωπό της, καὶ στολισμένη σὰ μιὰ μικρὴ νύφη, ἡ Μίνι ἦρθε μέσα καὶ στάθηκε ντροπαλὴ μπροστά μου.

Ὁ φρουτατζῆς ἀπὸ τὸ Καμπούλ φάνηκε λιγάκι σὰ ζαλισμένος ἅμα τὴν εἶδε. Δὲν μπόρεσε ν' ἀναγνωρίσει τὴν παλιά του φιλενάδα. Τέλος, χαμογέλασε κ' εἶπε: «Μικρή μου, πᾶς στὸ σπίτι τοῦ πεθεροῦ σου;»

Μὰ ἡ Μίνι τώρα καταλάβαινε τὴ σημασία τῆς λέξης «πεθερός,» καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ ἀπαντήσει ὅπως τοῦ ἀπαντοῦσε μιὰ φορά. Κοκκίνησε στὴν ἐρώτηση, καὶ στάθηκε μπροστά του μὲ τὸ στολισμένο πρόσωπό της χαμηλωμένο.

Θυμήθηκα τὴν ἡμέρα ποὺ πρωτοσυναντήθηκαν ὁ φρουτατζῆς τοῦ Καμπούλ κ' ἡ Μίνι μου, καὶ μελαγχόλησα. Ὅταν ἔφυγε ἡ κόρη, ὁ Ῥαχμοὺν ἔβγαλε μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια του ἕνα βαρὺ ἀναστεναγμό, καὶ κάθησε ἀπάνω στὸ πάτωμα. Τοὖχε ἐρθεῖ, ξαφνικά, ἡ σκέψι πὼς κ' ἡ κόρη του ἐπίσης θἄχε μεγαλώσει, σ' αὐτὰ τὰ μακρινὰ χρόνια, καὶ πὼς θἄχε νὰ κάνει νέα γνωριμία μαζί της. Βέβαια, δὲ θἀν τὴν εὕρισκε πιὰ ὅπως τὴν ἤξαιρε. Καὶ, ἀκόμα, ποιὸς ξέρει τι νὰ τῆς εἶχε συμβεῖ σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ὀχτὼ χρόνια;

Οἱ φλογέρες τοῦ γάμου ἀντηχοῦσαν, κι' ὁ καλόβολος φθινοπωρινὸς ἥλιος περιχυνόταν ὁλόγυρά μας. Μὰ ὁ Ῥαχμοὺν καθόταν στὸ μικρὸ δρομάκι τῆς Καλκούττας, κ' ἔβλεπε μπρός του, πέρα μακρυά, τὶς γυμνὲς κορφὲς τῶν βουνῶν τοῦ Ἀφγανιστάν.

Ἔβγαλα ἕνα χαρτονόμισμα καὶ τοῦ τὸδοσα, λέγοντας:

«Γύρισε στὴν κόρη σου, Ῥαχμούν, στὸ χωριό σου, κι' ἄμποτε ἡ χαρὰ ποὺ θἀν τὴν ξαναϊδεῖς νὰ φέρει καλὴν τύχη στὸ παιδί μου!»

Ἀφοῦ ἔκανα αὐτὸ τὸ δῶρο, εἶμουν ἀναγκασμένος νὰ περικόψω μερικὰ ἔξοδα τῆς γιορτῆς. Δὲν μπόρεσα νἄχω τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα ποὺ σκόπευα, οὔτε τὴ στρατιωτικὴ ὀρχήστρα, κ' οἱ γυναῖκες τοῦ σπιτιοῦ βαρυθύμησαν γι' αὐτό. Μά, γιὰ μένα, ἡ τελετὴ τοῦ γάμου τῆς κόρης μου, εἶταν ἀκόμη πιὸ ἰαμπρή, ἀπὸ τὴ σκέψι πὼς σ' ἕνα ἀπόμακρο χωριὸ ἕνας ἀπὸ πολὺν καιρὸ χαμένος πατέρας ἔσμιξε πάλι μὲ τὸ μόνο του παιδί.

Μετάφρ Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Παντογνώστου» γνωρίζουν ἤδη ὅτι ἡ Κυβέρνησις μελετᾷ τὴν ἵδρυσιν Ἐθνικοῦ Θεάτρου καὶ Λογοτεχνικῆς Ἀκαδημίας. Ὁ παρακολουθῶν τὰς συζητήσεις, τὰς ὁποίας ἐπροκάλεσεν εἰς τὸν ἀθηναϊκὸν τύπον ἡ πρώτη εἴδησις, κυριεύεται ἀπὸ τέτοιαν ἀηδίαν καὶ ἀγανάκτησιν, ὥστε νὰ συλλογίζεται ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ μὴ γίνῃ τίποτε ἀπολύτως. Τόπος, τοῦ ὁποίου ἡ Κυβέρνησις ἤθέλησε μίαν φορὰν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὰ Γράμματα, ἱδρύουσα δύο τόσον ἀναγκαίους θεσμούς, καὶ τοῦ ὁποίου οἱ λόγιοι, αὐτοὶ οἱ λεγόμενοι «πνευματικοὶ ἐργάται», αὐτοὶ οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι καὶ οἱ πρῶτοι ποὺ θὰ εἶχαν νὰ ὠφεληθοῦν, ἀντὶ νὰ τὴν προτρέψουν καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίξουν εἰς τὸ ἔργον, τὴν ἐμποδίζουν μὲ ὅλους τοὺς τρόπους, φωνάζοντες, ὑβρίζοντες, διαμαρτυρόμενοι διὰ τήν ... σπατάλην, ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν οἱασδήποτε πνευματικῆς ζωῆς καὶ σοφιζόμενοι τὰς πλέον ἀπελπιστικὰς θεωρίας,—παραδείγματος χάριν ὅτι αἱ Ἀκαδημίαι εἶνε τό ... ἐπιστέγασμα τοῦ πνευματικοῦ οἰκοδομήματος καὶ ὄχι τὸ θεμέλιον,—τέτοιος τόπος λέγω, θὰ ἦτο ἀνάξιος νὰ ἔχῃ ἄλλο τι ἀπὸ φρενοκομεῖα. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ Κυβέρνησις, πλέον γενναιόψυχος, οὔτε ἀηδίασεν οὔτε ἠγανάκτησεν εἰς τόσον βαθμόν. Κι' ἐπιμένει εἰς τὴν καλήν της ἰδέαν. Καὶ μελετᾷ τὰ συναφῆ καὶ πολλαπλᾶ ζητήματα διὰ νὰ εὕρῃ τὴν καλυτέραν λύσιν. Καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ τὴν εὕρῃ, ὥστε νὰ ἔχωμεν **ἐντὸς ὀλίγου** καὶ τὸ Ἐθνικόν μας Θέατρον καὶ τὴν Λογοτεχνικήν μας Ἀκαδημίαν. ὅπως τὰ ἔχουν **πρὸ πολλοῦ** καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Βούλγαροι.

Οἱ πολέμιοι τῆς ἰδέας εἶνε διαφόρων εἰδῶν ἄνθρωποι: Πρῶτον, οἱ ... ἀντιπολιτευόμενοι, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν ν' ἀποτρέψουν τὴν Κυβέρνησιν, ἰσχυριζόμενοι δῆθεν ὅτι ἡ ἵδρυσις Θεάτρου καὶ Ἀκαδημίας εἶνε πρόωρος ἢ ἀδύνατος, διὰ νὰ τὰ κάμουν κατόπιν αὐτοὶ ὅταν θὰ ἔλθουν εἰς τὰ πράγματα. Ἔπειτα οἱ μοχθηροὶ καὶ φθονεροὶ ὑπολόγιοι καὶ ὑπάνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ γίνῃ τίποτε ὑπὲρ τῶν λογίων. Τρίτον, οἱ φύσει ὀπισθοδρομικοί, μισονεϊσταί, φωτοσβέσται, ἡμιμαθεῖς καὶ ἀμαθεῖς περιφρονηταὶ τῆς συγχρόνου μας καὶ ἴσως πάσης Λογοτεχνίας. Καὶ τέλος οἱ ἐπιδιώκοντες τὸ τέλειον καὶ **καλῇ τῇ πίστει** φρονοῦντες ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ ὑπάρχοντα σήμερον μέσα. Μόνον μὲ τοὺς τελευταίους αὐτοὺς θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ συζητήσῃ σοβαρῶς. Μεταξὺ αὐτῶν εἶνε καὶ ὁ κ. Σ. Μελᾶς, ὁ ὁποῖος πολλοὺς ἐκλόνισε μὲ τὰ εὔγλωττα ἄρθρα του.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι διόλου ἀπαραίτητον νὰ γίνουν τέλεια

ἐξ ἀρχῆς τὸ Θέατρον κι' ἡ Ἀκαδημία ! Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἱδρυθοῦν ἐπὶ καλῆς βάσεως καὶ ὁ χρόνος θὰ τὰ τελειοποιήσῃ. Εἶνε ἡ ἱστορία ὅλων τῶν ὁμοειδῶν ἱδρυμάτων. Ἄρχισαν μικρὰ κι' ἔγειναν μεγάλα. Ἱδρύθησαν «ἐκ τῶν ἐνόντων» κι' ἔφθασαν σιγὰ σιγὰ εἰς τὴν σημερινήν των τελειότητα. Φυσικά, μία τελεία Ἀκαδημία ἔπρεπε νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ μεγάλους μόνον λογοτέχνας καὶ καλλιτέχνας, ἱκανοὺς νὰ ἐπηρεάζουν ἰσχυρῶς καὶ νὰ διευθύνουν τὴν πνευματικὴν ζωήν. Ἀλλ' ἂν εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχωμεν ἀκόμη τόσον πολλοὺς λογοτέχνας τῆς περιωπῆς τοῦ Παλαμᾶ, δὲν σημαίνει ὅτι μία Ἀκαδημία, εἰκοσιπενταμελὴς ὅπως τὴν σχεδιάζουν, δὲν ἠμπορεῖ ἐξαίρετα νὰ ἱδρυθῇ, νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ ὠφελήσῃ, μὲ τοὺς *σχετικῶς καλυτέρους* ἀντιπροσώπους τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ! Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πάλιν ἂν μείνουν ἔξω μερικοὶ χάριν μετριωτέρων, δὲν βλάπτει πολύ. Ὅλον τὸ ζήτημα εἶνε νὰ. ἱδρυθῇ μίαν φορὰν Ἀκαδημία, νὰ τεθοῦν αἱ βάσεις, νὰ γίνῃ ἡ ἀρχή. Σιγὰ σιγά, τὸ σῶμα θὰ καθορίζεται μοιραίως καὶ θὰ βελτιοῦται. Θὰ φεύγουν οἱ παλαιοὶ καὶ θὰ εἰσέρχωνται νέοι. Θαὐξάνῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀληθινῶν ἀξιῶν, μέσα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, — ἀρκεῖ βέβαια νὰ αὐξάνῃ καὶ ἀπ' ἔξω. Κι' αἱ Ἀκαδημαϊκαὶ ἐργασίαι, αἱ ὁποῖαι σήμερον ἴσως θὰ ἐγίνοντο ἀτελῶς, — κρίσεις, ἐπιβραβεύσεις, καθιερώσεις, ὀξηγίαι, — μὲ τὸν καιρὸν θὰ γίνωνται τελειότεραι. Ἀφίνω ὅτι εἰς καμμίαν Ἀκαδημίαν δὲν ἔχουν τὴν πλειοψηφίαν αἱ «*μεγαλοφυΐαι*». Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἐμποδίζει τὰς Ἀκαδημίας τῶν πολιτισμένων Κρατῶν νὰ ὑπάρχουν, νὰ λειτουργοῦν καὶ νὰ ἐκτελοῦν θαυμάσια τὸν προορισμόν των. Διατί μόνον ἡ Ἑλληνικὴ θὰ ἔπρεπε νὰποτελεσθῇ ἀπὸ μεγαλοφυΐας ἢ νὰ λείπῃ ;

Ἐπίσης ἀνέφικτος θὰ ἦτο σήμερον ἡ τελειότης ἑνὸς Ἑλληνικοῦ Θεάτρου, ὅπως τὸ φαντάζεται ὁ κ. Μελᾶς. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἂν ἐκαλεῖτο νὰ τὸ κάμῃ, ἢ θὰ κατέθετε τὴν ἐντολήν, βλέπων ὅτι δὲν ὑπάρχουν τ' ἀπαιτούμενα στοιχεῖα καὶ ὅτι θὰ ἐχρειάζετο πολὺς καιρὸς διὰ νὰ δημιουργηθοῦν, ἢ θὰ τὸ ἔκαμνε μὲ τὰ ὑπάρχοντα ἀτελές. Φρονῶ ὅμως, ὅτι θὰ ἦτο ἀπείρως φρονιμώτερος ἂν ἔκαμνε τὸ δεύτερον παρὰ τὸ πρῶτον. Διότι καὶ κανὲν ἄλλο Θέατρον εἰς τὸν κόσμον δὲν ἱδρύθη ἐξ ἀρχῆς τέλειον ! Καλαὶ βάσεις μόνον ἐτέθησαν κάποτε καὶ ἡ ἀνθρωπίνως δυνατὴ τελειότης ἐπῆλθε μὲ τὸν καιρόν.

Τὸ ἴδιον ζητοῦμεν νὰ γίνῃ κι' ἐδῶ. Νὰ ἱδρυθῇ τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον μὲ τοὺς καλυτέρους διευθυντὰς ποὺ ἠμποροῦμε, νὰ ἔχωμεν, τοὺς καλυτέρους σκηνοθέτας, τοὺς καλυτέρους ἠθοποιούς, τοὺς καλυτέρους συγγραφεῖς, τοὺς καλυτέρους μεταφραστάς. Θὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ θὰ προαχθῇ ὅταν τὸ Κράτος θὰ τὸ ὑποστηρίζῃ οἰκονομικῶς. Ἀπὸ τὰς μέχρι τοῦδε ἀποπείρας Ἐθνικοῦ Θεάτρου, καμμία ἴσως δὲν θὰ ἀπετύγχανεν, — οὔτε αὐτὴ τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, — ἂν ἐπεχορηγεῖτο ἐπαρκῶς. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν θὰ συνεργασθοῦν δι' αὐτὸ ὅλοι οἱ καλύτεροι, ἂν μερικοὶ χρήσιμοι θὰ μείνουν ἔξω, πάλιν δὲν βλάπτει. Τὸ ζήτημα εἶνε νὰ ἱδρυθῇ τὸ Θέατρον καὶ νὰ λειτουργήσῃ ἀπροσκόπτως. Πιστεύω, βλέπετε, εἰς τὸ μέλλον. Αἱ δραματικαὶ Σχολαὶ θὰ βγάζουν ὁλονὲν καλυτέρους ἠθοποιοὺς καὶ ὁλονὲν καλύτεροι συγγραφεῖς θὰ ἐμφανίζωνται, καὶ ὁλονὲν ὑγιέστεραι ἰδέαι θὰ ἐπικρατοῦν καὶ ὁλονὲν τὸ Θεατρόν μας θὰ τελειοποιῆται.

Ὁ κ. Μελᾶς ὁμιλεῖ ἀκόμη καὶ περὶ *σήψεως*. Βεβαίως, σῆψις ὑπάρχει παντοῦ καὶ πάντοτε, ἀφοῦ ἡ ζωὴ δὲν εἶνε παρὰ γέννησις καὶ θάνατος . . . Ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ μολύνῃ τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον ἡ ὑπάρχουσα σῆψις, δὲν εἶνε παρὰ ζήτημα . . . μύτης. Βάλετε διευθυντὰς μὲ ὄσφρησιν, νὰ μυρίζωνται ἀμέσως τὸ θνησιμαῖον καὶ νὰ τὸ πετοῦν ἔξω, καὶ τελειώνει ! Θὰ πῆτε αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ὀσφρήσεως εἶνε τόσο κοινόν ; Δὲν τὸ πιστεύω . . . Ἀλλ' ἐπίσης δὲν πιστεύω ὅτι θὰ πάρουν τὸν ἀμαθέστερον, τὸν ἀναισθητότερον, τὸν προληπτικώτερον καὶ τὸν ἀνοητότερον τῶν ἀνθρώπων, νὰ τὸν κάμουν διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου !

Ἐδιάβασα αὐτὰς τὰς ἡμέρας, μεταξὺ μυρίων ἄλλων ὅτι μόνον οἱ ἔχοντες προσωπικὸν συμφέρον, — ὁλικὸν δέβαια, — συνηγοροῦν ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς ταχείας ἱδρύσεως Ἀκαδημίας καὶ Θεάτρου. Ἀλλ' ἐγώ, βλέπετε, συνηγορῶ χωρὶς νὰ ἔχω ἀπολύτως κανέν. Ἡ ἱδρυσίς των ὄχι μόνον δὲν θὰ μὲ ὠφελοῦσε, ἀλλ' ἀπεναντίας ἴσως θὰ μ' ἐζημίωνε. Διότι τὸ μὲν Ἐθνικὸν Θέατρον, — κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοὐλάχιστον, — θὰ τὸ διευθύνουν λόγιοι καὶ θεατρικοὶ συγγραφεῖς, ἔχοντες ἰδιαιτέρους λόγους νὰ διάκεινται ἐχθρικῶς πρὸς τὸ ἔργον μου, τὸ ὁποῖον μὲ πάντα τρόπον καὶ μὲ πᾶσαν πρόφασιν θ' ἀποκλείουν, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς σημερινοὺς θεατρώνας καὶ θιασάρχας, οἱ ὁποῖοι τὸ παίζουν κατὰ προτίμησιν. Εἶμαι βέβαιος ἐξ ἄλλου ὅτι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν δὲν θὰ εἰσέλθω ποτέ, διότι αἱ ἕδραι τῶν Λογοτεχνῶν θὰ εἶναι μόνον 15, αἱ ἑπτὰ κατέχονται ἤδη ἀπὸ τοὺς Ἀριστεῖς, οἱ δὲ διαπρεπεῖς λογοτέχναι οἱ ὁποῖοι κατ' ἀνάγκην θὰ προτιμηθοῦν, εἶνε πολὺ περισσότεροι ἀπὸ τὰς ὑπολειπομένας ὀκτώ. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ κάμουν Ἀκαδημαϊκὸν ἐμέ, καὶ νὰ φήσουν ἔξω π.χ. τὸν Σκίπην, τὸν Μαλακάσην, τὸν Μελᾶν, τὸν Παπαντωνίου, τὸν Τσοκόπουλον, τὸν Νιρβάναν, τὸν Δαμβέργην, τὸν Βουτυρᾶν, τὸν Ταγκόπουλον, τὸν Σικελιανόν, τὸν Καζαντζάκην ; Ἀνέφερα ὀλίγους περισσοτέρους ἀπὸ ὀκτώ, ἀλλ' ἴσως ὅλοι αὐτοί, οἱ ἔχοντες ἀξίαν λογοτεχνικὴν καὶ δικαιώματα περισσότερα ἀπὸ ἐμέ, εἶνε δεκαπέντε· ὥστε μόνον ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξουν δέκα ἕξ, θὰ ἐξέλεγαν ἐμὲ ἢ τὸν ἀγαπητόν μου Καμπούρογλουν...

Ἡ ἱδρυσις λοιπὸν τῆς Ἀκαδημίας προσωπικῶς, ὀλικῶς, μᾶλλον θὰ μὲ ζημιώσῃ. Ἀλλὰ τί σημαίνει ; Ὡς Ἕλλην, ὡς πατριώτης, ὡς λόγιος, ἐπιθυμῶ νὰ ἱδρυθῇ. Ἄρκεῖ ὅτι, ὅπως νομίζω, θὰ ὠφεληθῇ ὁ τόπος. Ἐπίσης τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον. Θὰ ἦμουν ἀνάξιος νὰ κρατῶ πέννα καὶ νὰ λέγωμαι ἄνθρωπος, ἂν, φρονῶν ὅτι ἡ ἱδρυσις τῶν δύο αὐτῶν θεσμῶν εἶνε ὠφέλιμος, προσεπάθουν νὰ τὴν ἐμποδίσω, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῶ ἐγώ. Διάβολε ! ὁ τόπος δὲν θὰ ἔχανε τίποτε ἂν εἰς τὸ ἑξῆς τὰ βιβλία μου, χωρὶς τὴν ἐτικέτταν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ποὺ θὰ τὴν ἔχουν ἄλλα, θὰ ἐπωλοῦντο ὀλιγώτερον, ἢ ἂν τὰ θεατρικά μου ἔργα δὲν θὰ ἐπαίζοντο πλέον.

Χάνει ὅμως ὁ τόπος, ζημιώνεται ἀνυπολογίστως, ὅσον δὲν ἱδρύεται Ἀκαδημία καὶ Θέατρον καὶ ὅσον ἡ Ἑλλὰς θεωρεῖται διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον πολιτισμένη, ὄχι πλέον τῶν εὐρωπαϊκῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν βαλκανικῶν ἐθνῶν.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΔΕΙΛΙΝΑ

ποιήματα ὑπὸ *Τυμφρηστοῦ*

Κανεὶς δὲν θ' ἀρνηθῇ, νομίζω, ὅτι μὲ τὴν ἐξέλιξιν ποὺ ἐπῆρε σήμερον ἡ ποίησις ἐν Ἑλλάδι, θὰ ἦτο πολὺ τολμηρὸν νὰ παρουσιάζεται ὁ καθεὶς μὲ ἀξιώσεις, ὅτι ἡ στιχηρὰ παραγωγὴ ποὺ κάθε τόσον ἐμφανίζει, μπορεῖ νὰ ὀνομάζεται καὶ ἀληθινὴ ποιητικὴ ἐργασία.

Ὁ κ. Τυμφρηστός, ὡς πεζογράφος, ὡς διηγηματογράφος, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ εἶναι τερπνὸς καὶ ἐπαγωγός. Δυστυχῶς ὅμως ὡς ποιητὴς εἶναι ἱκανῶς καθυστερημένος. Δι' αὐτὸ καὶ τὰ «Δειλινά»-του, τὰ ὁποῖα ἔχω ὑπ' ὄψει μου, σχεδὸν μοῦ κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν πρωτολείων.

Τὰ «Δειλινὰ» εἶναι μιὰ συλλογὴ 97 ποιημάτων, διῃρημένη εἰς 4 μέρη. Τὸ τελευταῖον μέρος εἶναι καὶ τὸ καλύτερον τῆς συλλογῆς, ὅπου εὑρίσκει κανεὶς ὁπωσδήποτε συμμετρίαν, ἔκφρασιν, διάθεσιν. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ βιβλίου, ὅπου ἐκτὸς ὀλίγων, ὅπως εἶναι τὰ «Σύγνεφα», τὰ «Μαλλάκια», ἡ «Γκιούλ,» ὁ «Ποιητὴς,» καὶ ἡ «Βοσκοπούλα», ποὺ εἶναι ἴσως τὸ καλύτερον ὅλων, τὰ ἄλλα εἶναι συνηθισμένα στιχουργήματα, μὲ ὕφος ἐνίοτε παράσχειον καὶ ἀπὸ ὑλικὸν χιλιάκις εἰπωμένον, στιχουργήματα, ποὺ δὲν διαβάζονται χωρὶς κούρασιν καὶ ποὺ ἐνίοτε σ' ἀναγκάζουν νὰ κλείσῃς τὸ βιβλίον πρόωρα καὶ μὲ κάποιαν ἀπογοήτευσιν.

Γλῶσσα ἀρκετὰ ὁμαλή, ἀλλὰ στίχος εἰς πολλὰ μέρη χωλὸς ἢ χασμώδης. Διαβάσετε π. χ. αὐτοὺς τοὺς στίχους:

Ποὺ τριζοβολώντας ψηλὰ πάει στὸ βουνὸ (σελ.27).

Ἀκίνητο, σὰν τὸν Προμηθέα, πῶς δὲν περνᾶτε ; (σελ. 27.)

Ὄνειρα ποὺ μὲ γλυκοχαϊδέψατε, σὰν ἐρωτόπουλο [μιὰ μέρα (σελ. 40)

Ὁ ποιητὴς ποὺ εἰς τὰ πεζά του ξαίρει νὰ ὁμιλῇ εἰς τὸ ὑποσυνείδητον, κατὰ παράδοξον τρόπον δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον καὶ εἰς τοὺς στίχους του, οἱ ὁποῖοι ἐνίοτε καταντοῦν πεζοὶ ἢ ἀνακόλουθοι ὡς πρὸς τὰς εἰκόνας των ἢ ἀκατανόητοι. Διαβάσετε :

Μή μου ξυπνᾶτε τὄνειρο,
τὸν ὕπνο μου μή μου ξυπνᾶτε,
μὴ μοῦ ξυπνᾶτε τὄνειρο
καὶ νὰ χαρῆτε ὅ,τι ἀγαπᾶτε !

Ἢ βγάλετε νόημα ἀπὸ τὰς ἀκολούθους στροφάς :

Σὰν τὸ ψηλόκορμο δεντρί, ποὺ τὸ χτυπάει μπόρα,
καὶ στέκει καὶ συντρίβεται χωρὶς νὰ λυγιστῇ,
ἄγριος βοριᾶς σ' ἀπόρριξε σὲ ξένη τώρα χώρα
καὶ στὰ φτερά του σὲ πλανάει μὰ πάντοτ' ὀρθωτή.
Κ' εἶναι τὸ κάθε γοργοσάλεμα (τῶν χεριῶν)
σὰ μι' ἁλυσίδα σιδερένια,
ποὺ μὲ κρατεῖ σ' ὀνειροπάλαιμα
γιὰ σένα πάντα μὲ μιὰν ἔννοια !

Ὁ ποιητής, ζήσας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπηρεάσθη, φαίνεται, κάπως ἀπὸ τὴν φαναριωτικὴν ποίησιν. Διότι δὲν ξαίρω πῶς μερικὰ ποιήματά του ἐνθυμίζουν ὀλίγον τὸν Βιζυηνόν. Π. χ. τὸ «Κυνηγώντας ὄνειρα» ὑπενθυμίζει τὸ «Εἶδε εἶδα στὸν ὕπνο μου ἕνα βαθὺ πετράμι κλπ.»· ὁ δὲ «Φθισικὸς» τὸν «Φθισιῶντα ἱεροσπουδαστήν».

Κλείω τὸ σημείωμα αὐτὸ μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ κ. Τυμφρηστὸς δὲν θέλει παραγνωρίσει μίαν ἀλήθειαν· ὅτι κατορθώνει ν' ἀναδεικνύεται πολὺ καλύτερος ποιητὴς ὅσάκις δὲν γράφει στίχους.

Καὶ ἔχω ἀκόμη τὴν πεποίθησιν, ὅτι κάτι ὑποσυνειδήτως συναισθάνεται καὶ ὁ ἴδιος, ὅταν ἀποτεινόμενος εἰς κάποιον κορυδαλὸν ἐρωτᾷ (σελ. 70) :

— Καὶ τσάκισα τὴ λύρα μου κ' ἔσπασα τὸ δοξάρι
ἀφοῦ τοῦ κάκου πάσκισα γιὰ νὰ σὲ μιμηθῶ,
μιὰ ποὺ κ' ἐνὸς κορυδαλοῦ δὲν ἔχω γὼ τὴ χάρη,
πρὸς τί νὰ τραγουδῶ ; . . . .

ΘΛΙΜΕΝΑ ΛΟΓΙΑ

ποιήματα ὑπὸ *Ἀντρ. Λοΐζου*

Ὁ κ. Ἀ. Λοΐζος εἶναι ἐκ τῶν συντακτῶν τοῦ χιακοῦ περιοδικοῦ «Ἑστιάδας». Τὸ κομψὸν βιβλιαράκι του περιέχει 30 ποιήματα, ὅλα δίχως τίτλους.

Γλῶσσα ἀρκετὰ καλή, ἀλλὰ μποροῦσαν, νομίζω, νὰ ἔλειπαν μερικαὶ λέξεις, ποὺ κτυποῦν ὄχι εὐχάριστα εἰς τὴν ἀκοὴν καὶ ζημιώνουν κάπως τὸ νόημα καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ στίχου. Π. χ. γονατᾶ (=γονατίζει), ταὐτήνε, δείχτει, ὀρτὸ, τῶν ὀνείρω, βραχιὰ (=βραχεῖα), σταλοβολάεις κλπ.

Κατὰ τὰ ἄλλα ὁ ποιητὴς εἶναι καλὸς χειριστὴς τοῦ ποιητικοῦ καλάμου, μὲ ἔκφρασιν, φαντασίαν καὶ αἴσθημα. Τείνει κάπως πρὸς τὸν ἐμπρεσσιονισμόν· ἀλλὰ βιάζεται ἐνίοτε νὰ τελειώσῃ τὰς εἰκόνας του καὶ τὰς ἀφίνει ὡσὰν ἡμιτελεῖς, ὡς π. χ. εἰς τὸ ποίημα τῆς σελίδος 13. Κάποτε ὅμως ἡ εἰκὼν εἶναι ὅλως διόλου ἀνεπιτυχής. Π. χ.

Κ' ἡ θύμησή μου ἀργὰ, σιγὰ μέσ' στὰ καΐκια
τοῦ πόνου, στὸ λιμάνι τῆς καρδιᾶς ἀράζει.

Τρυφερὸν καὶ εὔμορφον εἶναι τὸ ποίημα τῆς σελίδος 10, ὡς καὶ τὸ σονέττον τῆς σελ. 34. Κομψά, συγκινητικὰ καὶ μὲ εἰλικρίνειαν ὁμιλεῖ καὶ διὰ τὴν ἀστασίαν τῆς γυναικὸς εἰς τὰ ποιήματα τῶν σελίδων 18, 25 καὶ 43.

«Θλιμένα λόγια» τιτλοφορεῖ ὁ ποιητὴς τὰ ποιήματά του· καὶ πράγματι τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου δικαιολογεῖ τὸν τίτλον του. Λείπει ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς ἀπὸ ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ βιβλίον· φαινόμενον ποὺ παρατηρεῖται ἀτυχῶς εἰς πλείστους ποιητάς μας, νέους ἀκόμη, τοὺς ὁποίους ἄπορον πῶς δὲν τοὺς ἐπηρέασεν ὁ τόσον γλυκὺς καὶ γελαστὸς οὐρανός μας. Ὁ κ. Λοΐζος ὅλο καὶ διὰ τὸν θάνατον ὁμιλεῖ· καὶ θὰ ὑπέθετε κανεὶς ὅτι πράγματι εἶναι σωματικῶς ἄρρωστος. Διαβάσετε :

Στὸ κάθε τι τριγύρω μου τὸ θάνατο ξανοίγω.
(σελ. 32).
Τὴν πόρτα μου ἀνυπόμονος ὁ θάνατος χτυπᾷ.
(σελ. 36).
Ὁ πόνος μοῦ φαρμάκωσε τ' ἀρρωστεμένα νιάτα.
(σελ. 36).
Ἄνοιξη, ἐμὲ δὲ συγκινεῖς. (σελ. 37).
Καὶ μὲ ἡ ἀρρώστια σκούληκας κρυμμένος στὴν καρδιά μου
πρωτόφαντη τοῦ θάνατου τοιμάζει ὑποδοχή! . . .
(σελ. 39).

Σημαίνουν βεβαίως αὐτά. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς, μολαταῦτα, ἔχει τὴν θείαν φλόγα μέσα του καὶ αὐτὸ εἶναι σπουδαῖον. Ὅταν ἀγκαλιάσῃ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς, ἀσφαλῶς θὰ μᾶς δώσῃ καλύτερα πράγματα, ἀπὸ ὅ,τι μᾶς ἔδωκε σήμερον μὲ τὴν ἀπαισιοδοξίαν του. Καὶ τὸ περιμένομεν.

ΠΑΝΟΠΤΗΣ

ΤΑ ΣΑΤΥΡΙΚΑ ΜΑΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΔΑΝΔΗ

I

Εἶν' ἀπρόσιτες οἱ πάστες
κ' εἶναι μαύρη τους ἡ χάρη
καὶ γελοῦν ζαχαροπλάστες,
ποὺ μᾶς γδέρνουν τὸ τομάρι.
Εἶν' ἀπρόσιτες· κι' ἀλήθεια,
δὲν τὶς βλέπω πιὰ στὸ μάτι
κ' ἔχω πίκρα μέσ' στὰ στήθια
καὶ καρδιὰ χολὲς γεμάτη.
Αὐσσαξαν κι' αὐτοὶ κ' ἐκεῖνοι
στὰ καλὰ οἱ αἰσχροκερδεῖς.
Τί θὰ γίνω, τί θὰ γίνει
κάθε ἀπένταρος δανδῆς;
Σ' ὁμορφιὲς ποὺ ἀφίνουν μύρο,
— τί μεγάλη ἀπανθρωπιά! —
τὸν μονύελό μου γύρω
δὲν θὰ περιφέρω πιά.

II

Κι' ὁ Ντορές κι' ὁ Γιαννάκης μονάχοι
τρῶνε τώρα γλυκὰ κι' ὁμορφιές·
κ' ἐγὼ πέρα χαζεύω στὴ ῥάχη
μὲ βοριᾶ, μὲ νοτιὰ ἢ συννεφιὲς
καὶ μὲ πιάνει συνάχι.
Κι' ὅταν πάρει σκοτάδι, γυρίζω
κι' ἀπὸ κεῖ προσπερνῶ μυστικά,
σὰν σκυλλάκι ἀπ' ἀλάργα μυρίζω,
ῥήχνω κλέφτρες ματιὲς στὰ γλυκά
καὶ τραβῶ καὶ δακρύζω.

III

Κι' ὅπως πάγω ζαλισμένος
νηστικὸς ἐγὼ ὁ καημένος
ἀπὸ πάστες καὶ χαρές,
ποὺ τὶς χαίρεται ὁ Ντορές,
σ' ἕνα δρόμο ἐκεῖ στενό,
παίρνω φόρα περισσὴ
καὶ τὴν κλίμακα ἀρχινῶ:
«Ντορέ, μὴ φᾶς ὅλα σύ».

VESPER.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ

Ἑλληνικὸν μυθιστόρημα εἰς δύο αὐτοτελῆ μέρη.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΜΕΣΘΕΝΕΥΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΚΔ΄. Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΟΥ ΑΡΑΠΗ

Δὲν ἐβάδιζεν ὡρισμένον δρόμον ὁ Ἱερώνυμος οὔτε ἀκολουθοῦσε τὰς ὑποδείξεις τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι τὰ ἐξαγόμενα τῆς πείρας των τὰ χαράσσουν εἰς ἕνα μονοπάτι. Ὁ Ἱερώνυμος ἐσυνήθιζε νὰ περιπατῇ, ὅπως ἔλεγεν, «εἰς τὸ περιθώριον τῆς θαλάσσης». Ἅμα δὲ εἰς τὴν πορείαν του συναντοῦσε βράχους, ἀνέβαινε ἀπάνω εἰς αὐτούς, παρατηροῦσε τοὺς διαφόρους χρωματισμοὺς τοῦ βάθους, τὰ διάφορα θαλασσινὰ φυτά, ἔκοβε κάπου-κάπου καὶ κανένα ποῦ εἶχε ξεπροβάλλει καὶ ὡσφραίνετο βαθειὰ-βαθειὰ τὸ ἄρωμά των καὶ κατόπιν παρέκαμπτε τοὺς βράχους καὶ ἐξακολουθοῦσε νὰ βαδίζῃ εἰς τὸ περιθώριόν του. Ὅταν πάλιν συναντοῦσε σωροὺς ἀπὸ φύκια, ποῦ τὰ εἶχε στοιβάξῃ σὲ κάποιο μέρος ἡ θάλασσα, πατοῦσε ἀπάνω καὶ χοροπηδοῦσε σὰν παιδί: «Νά, στρῶμα μιὰ φορά, Ἱερώνυμε! ἔλεγε. Καὶ τί εὐώδης καὶ ἐλαφρὸς θάνατος θὰ ἦτον νὰ χωθῇ κανεὶς μέσα εἰς αὐτὰ καὶ ἀπὸ πάνω νὰ κουκουλωθῇ! Ὅταν δὲ ἀπεμονώνετο ἐντελῶς καὶ ἤκουε τοὺς ποικίλους ἤχους, ποῦ ἀναδίδουν ἡ τρύπαις τῶν βράχων μὲ σκοπούς, τοὺς ὁποίους μουσουργεῖ τὸ κῦμα, ἐνόμιζε, πῶς θὰ ἰδῇ νὰ προβάλουν ὅλοι οἱ ἐνυάλιοι δαίμονες καὶ Νηρηΐδες καὶ Σειρῆνες—καὶ Γοργόνες ἀκόμη—καὶ Τρίτωνες κρατοῦντες εἰς τὸ χέρι τὸ κογχύλι, ποῦ εἶναι γνωστὸν μὲ τὸ ὄνομά τους καὶ μὲ τὸ ὁποῖον σαλπίζουν πάντοτε τὰ Ἑλληνικὰ χείλη τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἕως σήμερα. Ποῦ καὶ ποῦ κατεγίνετο νὰ πιάσῃ καὶ καμμιὰ γαριδίτσα, ἢ κανένα καβουράκι, διὰ νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὸ πήδημα τῆς μιᾶς, διὰ νὰ εὕρῃ πάλιν τὴν ἀγαπητήν της θάλασσαν καὶ μὲ τὸ τρικλὸν τρέξιμον τῆς ἄλλης, ποῦ ἐνόμισε, πῶς ἐσώθη μὲ τὴν δραστηριότητά του, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τοῦ διδασκάλου τοῦ νησιοῦ. Μόνον, ὅταν εὗρισκε καμμία πεταλίδα, ἐννοοῦσε νὰ τὴν φάγῃ. «Μὰ ἐσὺ ἔπὶ τέλους θυσιάσου εἰς τὰς ἐπιθυμίας μου», ἔλεγε. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐλαφρὸν καὶ κάτασπρον ἁλατάκι τοῦ ἄρεσε νὰ τὸ μαζεύῃ ἀπὸ τὴς ἀπομακρυσμένες τοῦ βράχου γουβίτσες, ποῦ ἕνα ἐξαιρετικὸν κῦμα τὴς ἐγέμισε νερὸ καὶ ἄλλο δὲν ἔφθασε ὥς ἐκεῖ διὰ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ νερὸ τοῦ πρώτου.

Καὶ σήμερα λοιπὸν ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του μία μετάθεσί του, τὴν ἔκαμε χουνὶ καὶ τὴν γέμισε ἁλάτι. Ἐπροχωροῦσε δὲ ἔτσι κρατῶντας ἀνοικτὸν διὰ τὴς πεταλίδες καὶ τὸν κολοκοτρώνη του, τὸν γνωστὸν ξύλινον σουγιᾶν, ποῦ τοῦ εἶχε πέσῃ στὸν λότον.

Ἄλλοτε προσηλώνετο εἰς τὴν ἄμμον ποῦ τὴν νοτίζει ἡ θάλασσα καὶ ἄλλοτε εἰς τοὺς βράχους ποῦ τοὺς φοβερίζει τὸ κῦμα. Ἐκαμάρωνε τὰ σγουρὰ φυλλώματα τῶν θαλασσινῶν φυτῶν, καμμιὰ φορὰ βουτοῦσε τὸ χέρι του καὶ ἔκοβε καὶ ἕνα νὰ τὸ μυρίσῃ. Ἄλλοτε πάλιν ἐμάζευεν ἐλαφρόπετρες καὶ τὴς ἐξύγιαζε στὸ χέρι του, ὕστερα τὴς πετοῦσε στὴ θάλασσα γελῶντας καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐστέκε ἀφῃρημένος καὶ ἀκίνητος εἰς Σωκρατικὴν στάσιν εἰς τὴν θέαν κάνενὸς συντρίμματος καραβιοῦ ἢ ξύλου μὲ ξεθωριασμένην τὴν μπογιὰ ποιὸς ἤξερε τίνος καταστρεπτικοῦ κύματος λάφυρον!...

Ἐξαφνα εὑρέθη πρὸ ἑνὸς μεγάλου καὶ ἀποτόμου βράχου, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐδυσκολεύετο ν' ἀνέβῃ καὶ θὰ ἐρχησίμευεν ἴσως διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν λῆξιν τῆς σημερινῆς ἐκδρομῆς του, ἂν δὲν ἦτον νωρὶς ἀκόμη. Εἶπε τότε μέσα του: «Ἔχω μίαν ὥραν, ποῦ περιπατῶ. Εἶναι μόλις τρεῖς. Νὰ περιπατήσω μέχρι τῶν 4 καὶ ἄλλαις δύο διὰ νὰ ἐπιστρέψω, εἰς τὰς 6 θὰ εἶμαι εἰς τὴν οἰκίαν μου. Λαμπρά». Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ παρακάμψῃ τὸν βράχον καὶ ἀνερριχήθη εἰς ἕνα μικρὸν γήλοφον, ὁ ὁποῖος ἦτο συνέχειά του καὶ ὑπέθεσεν, ὅτι πίσω ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἐξηκολούθει πάλιν ἡ ὁμαλὴ παραλία.

Ἀλλ' ὁ γήλοφος ἐγίνετο βαθμηδὸν πετρώδης. Ἐπροχώρησε λοιπὸν κάμποσον, ἕως ὅτου ἄρχισε νὰ κλίνῃ αὐτὸς πρὸς τὰ κάτω, καταλήγων εἰς ἕνα ἀκόμη ἀποτομώτερον βράχον τῆς θαλάσσης. Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἀποτόμων βράχων ἐφαίνετο ὅτι ἦτο κάποια σπηλιά. Ἂς τὴν ἐπισκεφθῶ, εἶπε, διότι τὴν περιέργειά του ηὔξησαν μερικὰ ἀντικείμενα, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ εἴποῦμε καὶ ὁμιλίαι ἀνθρώπων, ποῦ φαίνεται, ὅτι θὰ ἦσαν εἰς τὴν σπηλιά.

Διευθύνθη λοιπὸν πρὸς αὐτὴν καὶ ἔξαφνα εὑρέθη πρὸ ἀπροόπτου θεάματος.

Εὑρέθη δηλαδὴ πρὸ ἑνὸς μαγαζιοῦ, μπαράγκας μᾶλλον, ἡ ὁποία ἐφαίνετο εἰς τὴν θαυμασίαν αὐτὴν σκηνογραφίαν τῆς φύσεως σὰν παρασκήνιον.

Ἡ μπαράγκα, εὐρεῖα καὶ βαθυτάτη προχωροῦσα μέσα εἰς τὴν σπηλιά, εἶχε δὲ κατασκευασθῇ ἀπὸ τὰ συντρίμμαια κάποιου ναυαγήσαντος μεγάλου πλοίου. Ὁ προσεκτικὸς μάλιστα παρατηρητὴς θὰ μποροῦσε νὰ προσδιορίσῃ ὅλα τὰ μέλη τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ πλοίου. Ὡς καὶ ῥάκη ἀπὸ τὰ πανιά του ἐχρησιμοποιήθησαν. Ἄλλοτε μὲν διὰ νὰ παρεμποδίζουν τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου καὶ ἄλλοτε τὴν ὁρμὴν τοῦ μαΐστρου.

Αἱ ἄγκυραι τοῦ καραβιοῦ μὲ τὸ νύχι χωμέναι εἰς τὴν ἀμμουδιὰν βαθιά, ὅσο ποῦ ἐστερέωσαν, ἐχρησίμευαν ὡς ἀκουμπιστῆρι ἐκείνου, ποῦ δὲν εἶχε καιρὸν νὰ καθίσῃ καὶ ἤθελε νὰ κουβεντιάσῃ, ἢ νὰ ξεκουρασθῇ λιγάκι ὁλόρθος. Ἕνας δὲ πελώριος ξύλινος ἀράπης, ἢ φιγοῦρα τοῦ καραβιοῦ, ἐστόλιζε τὴν στέγην τῆς μπαράγκας, καταμεσῆς, σὰν ὀρθακέραμος τῶν ἀρχαίων ναῶν. Ἀλλὰ καὶ ἔδωσε συγχρόνως τὸ ὄνομά του εἰς τὴν Σπηλιὰν τοῦ Ἀράπη, ἔτσι δὲ ἦτο σὲ ὅλον τὸ νησὶ γνωστὸν τὸ καπελιὸ τοῦ περιφήμου Πετροκάβουρα.

Μόλις ἐπλησίασεν ὁ Ἱερώνυμος, μία ὁλόκληρος τράπουλα ἐκσφενδονισθεῖσα μὲ θυμὸν ἔξω κ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς σπηλιᾶς ἐσκορπίσθη ὁλόκληρος ἐπάνω εἰς τὸν Ἱερώνυμον, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμή, μὲ τὰ τραπουλόχαρτα στολισμένος ἐφάνηκε σὰν σαλτιμπάγκος ἀποκρηάτικος.

—Κύριε ἐλέησον! ἀνεφώνησεν ὁ Ἱερώνυμος σταυροκοπούμενος καὶ ἤρχισε νὰ παρατηρῇ γύρω του μὲ περιέργειαν καὶ ἔκπληξιν.

Καὶ ἰδοὺ τί εἶδε!

Τρεῖς ἄνθρωποι ἦσαν μέσα εἰς τὸ μαγαζί. Οἱ δύο ἔπαιζαν πασσέτα καὶ ὁ τρίτος κρατοῦσε τοὺς λογαριασμούς των, ποῦ τοὺς ἔγραφε μ' ἕνα τεμπεσῆρι σὲ μιὰ μαρμαρόπλακα σπασμένη—ἀπὸ τὸ καράβι ἦτον κι' αὐτή.

Οἱ δύο τὴ στιγμή, ποῦ εἰσῆλθεν ὁ Ἱερώνυμος ἦσαν ὀρθοί, ἐξαγριωμένοι καὶ συζητοῦσαν μὲ χειρονομίες καὶ ὁ τρίτος περίμενε ἀπαθὴς μὲ τὸ τεμπεσῆρι 'στὸ χέρι.

—Χαίρετε! ἀνεφώνησεν ὁ Ἱερώνυμος.

Ἀλλὰ οἱ συζητοῦντες δὲν τὸν ἤκουσαν. Γιὰ μιὰ στιγμὴ μόνον ἐγύρισαν καὶ τὸν κύτταξαν χωρὶς νὰ διακόψουν τὴν φιλονεικίαν των.

Ἀπὸ τοὺς δύο ὀρθοὺς ὁ ἕνας ἦτον ξεσκούφωτος καὶ ὁ ἄλλος φοροῦσε ναυτικὸν σκοῦφον καινούργιον καὶ καλῆς ποιότητος. Ὁ τρίτος, ποῦ κρατοῦσε τοὺς λογαριασμοὺς σκοῦφον ἐφοροῦσε καὶ αὐτός, ἀλλὰ τριμμένον καὶ κάπως μεγαλύτερον τοῦ κεφαλιοῦ του. Θὰ ἦτον ὁ παληὸς σκοῦφος τοῦ ἄλλου.

Οἱ ὀρθοὶ ξανακάθισαν πάλι γιὰ νὰ ἐξακολουθήσουν τὸ παιγνίδι των καὶ ὁ λογιστὴς ἐκύτταξε τὸν Ἱερώνυμον χάσκων διὰ τὴν ἐμφάνισίν του καὶ εἶπε δειλὰ-δειλά.

—Ξένος! κάποιος ξένος ἦλθε.

Ὁ ξεσκούφωτος ἐσηκώθη νὰ πάρῃ μιὰ ἄλλη τράπουλα, ποῦ τὴν εἶχε 'στὸ συρτάρι, τοῦ μπεζαχτᾶ καὶ τὸ περισσότερο ἀπὸ περιέργεια πάρα προθυμία, ἐπροχώρησεν εἰς τὴν εἴσοδον πρὸς τὸν Ἱερώνυμον.

—Ποιὸς νἄν αὐτός;—εἶπεν ὁ φορῶν τὸν καινούργιον σκοῦφον.

—Καλῶς ὥρισες, τοῦ εἶπεν ὁ ξεσκούφωτος. Ἂν εἶσαι κουρασμένος, πάρε σκαμνὶ καὶ κάτσε. Ἂν θέλῃς τίποτις νὰ πάρῃς, στάσου γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ τελειώσωμε μιὰ φιλονεικία, ποῦ ἔχουμε μὲ τὸν σύντροφό μου καὶ νὰ μᾶς συμπαθᾷς κι' ὅλας! Καὶ ἐκάθισε πάλιν 'στὴ θέσι του.

—Ποιὸς εἶν' αὐτός, ῥέ; εἶπε αὐτὸς μὲ τὸν καινούργιο κοῦκο.

—Ξέρω κ' ἐγώ; Νά, ἄνθρωπος. Διαβάτης εἶναι, καὶ ξένος, φαίνεται.

—Μωρέ, ἂν τὸν εἶχες αὐτὸν φιγοῦρα, ἀντὶς γιὰ τὸν Ἀράπη, θάκανες τὴν τύχη σου καὶ δὲ θἄχες καὶ ἀνάγκη ἀπὸ τὸ παλοῦκι, ποῦ βαστάει τὴν τέντα, κι' ὅλας.

—Ὁ νέος δάσκαλος λέω πῶς εἶναι, εἶπε σιγὰ-σιγὰ καὶ μὲ διλίαν ἐκεῖνος, ποῦ κρατοῦσε τοὺς λογαριασμούς.

—Ἂς σταθοῦμε λίγο, εἶπε ὁ ξεσκούφωτος. Τώρα, ποῦ ξεδιαλύναμε τὰ ντερέσσα μας, γιὰ νὰ τοῦ 'ποῦμε, ἕνα καλῶς ὥρισες.

Τρίβει τὰ χέρια του, προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσῃ καὶ λέει:

—Τί προστάζει ὁ κὺρ δάσκαλος!

—Ὦ! τίποτε! Ξεκουράζομαι ἁπλῶς καὶ περιεργάζομαι τὴν ὡραίαν καὶ ποιητικὴν φωλεάν· ὅπως δήποτε, δώσατέ μου, παρακαλῶ σας, ἓν λουκούμιον νὰ πίω ὀλίγον νερόν.

—Λουκοῦμι;! καὶ ποῦ 'στὸ διάολο, νὰ τόβρωμε ἐδῶ ἐμεῖς τὸ λουκοῦμι. Γιὰ παραμάνες μᾶς πῆρες ἢ γιὰ ντάντες, ποῦ κολλᾶνε 'στὰ παιδιὰ ἕνα λουκοῦμι 'στὸ στόμα καὶ κάνουν τὴ δουλιά τους... χὰ χὰ χά!... ἀκοῦς λουκοῦμι!... Κονιὰκ θέλεις; ῥοῦμι θέλεις; Τσίπουρο θέλεις; νὰ σοῦ κάνω καμμιὰ μισκιάντσα βάζοντας καὶ λίγο τριαντάφυλλο, ποῦ μοῦ βρίσκεται; Μὰ καὶ τίποτις νὰ μὴν πάρῃς πάλι, τὸ ἴδιο κάνει· καλῶς ὥρισες.

—Ἄ! ὄχι! Σᾶς παρακαλῶ. Αὐτὴ ἡ παραδοξώνυμος μισκιάντσα μοῦ ἐκίνησε τὴν περιέργεια.

—Κάνε μου τὴ χάρι ἐσύ, εἶπε πρὸς τὸν γράφοντα μὲ τὸ τεμπεσίρι καὶ φκιαξε, ὅπως μπορεῖς μιὰ μισκιάντσα γιὰ τὸν κὺρ Δάσκαλο. Ἐμεῖς θὰ δοκιμάσωμε ἄλλη μιὰ βολὰ τὴν τύχη μας.

Ἐκεῖνος ἐδίσταζε καὶ ἐκύτταξε αὐτὸν μὲ τὸν καινούργιο κοῦκο.

—Κάνε ὅ,τι σοῦ λέει, εἶπε αὐτός. Καὶ ἐκεῖνος τότε ἄφησε τὸ τεμπεσίρι καὶ ἐπλησίασε ἐστὸ τεζάκι νὰ παρασκευάσῃ τὸ ποτόν. Ἡ συζήτησις ἐξικολουθεῖ.

—Ὅσο συλλογιέμαι ποῦ ἤθελες νὰ μοῦ κάνῃς τὸν ἔξυπνο!

—Καὶ τὸν κάνω καὶ εἶμαι, τοῦ ἀπήντησεν ὁ ξεσκούφωτος.

—Τί λὲς ἐκεῖ! Τύφλα νἄχῃ μπροστά σου ἐκεῖνος, ποῦ ηὗρε τὶς 70 γλῶσσες!

—Πῶς τὸ εἶπατε, παρακαλῶ, ἐρώτησεν ὁ Ἱερώνυμος καὶ ἐπλησίασε μὲ τὸ σκαμνί του.

—Πὲς τού το σύ, ποῦ πῆγες ἐστὸ σχολειό, εἶπεν ὁ ξεσκούφωτος πρὸς τὸν κατασκευάζοντα τὴν μεσκουλάντζαν.

—Ὁ σοφὸς Κοραῆς εἶπε ἐκεῖνος σιγὰ-σιγά, ἐνῷ ἔφερνε τὸ ποτόν.

—Χά!... χά!... χά!... Ὡραῖον καὶ αὐτὸ εἶπεν ὁ Ἱερώνυμος καὶ λαβὼν εἰς τὸ χέρι τὸ ποτηράκι, ἔπιασε μὲ τὸ ἄλλο χέρι τὸ νερὸ καὶ ἤπιε.

—Πῶς φαίνονται οἱ μπεκρῆδες! εἶπεν ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς παίζοντας πρὸς τὸν ἄλλον καὶ ἐγέλασαν καὶ οἱ δυό.

—Καὶ χαρτοπαίζετε συχνά; εἶπεν ὁ Ἱερώνυμος πλησιάζων ἀκόμη περισσότερον τὸ σκαμνί του.

—Τὴν ὥρα, ποῦ δὲν ἔχομε μάθημα, τοῦ εἶπε ὁ ξεσκούφωτος... Αὐτὸς ἐδῶ μὲ τὴν καινούργια σκούφια εἶναι ὁ δάσκαλος· ἐγὼ βρίσκομαι ἐστὸ ψαλτῆρι, κ' ἐκεῖνος, ποῦ συῦ ἔφερε τὸ πιοτό, μαθαίνει τὴν πρόσθεσι.

—Νὰ ζήσετε! εἶπεν ὁ Ἱερώνυμος. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως ἓν ἀθῷον παιγνίδιον δὲν βλάπτει... ἔδωσε μία καὶ ἤπιε διὰ μιᾶς τὸ ποτὸν καὶ προσεπάθησε μὲ τὸ νερὸν νὰ παύσῃ τὸν βῆχα, ὁ ὁποῖος μὲ ὅλην τὴν ἠπιότητα τοῦ καταπήματος τὸν ἔπιασε.

—Καὶ τί σᾶς ὀφείλω, παρακαλῶ;

—Κάμε δουλιά σου! εἶπεν ὁ ξεσκούφωτος. Καλῶς ὥρισες καὶ ἐστὸ νησί μας καὶ ἐστὸ μαγαζί μου.

—Εἶναι πληρωμένα, εἶπεν ὁ ἄλλος.

—Πόσα νὰ γράψω; εἶπε ὁ κρατῶν τὸ τεμπεσίρι.

—Τόσα—τοῦ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν καινούργιο κοῦκο καὶ τὸν ἐμούντζωσε· —Τί νὰ γράψῃς ὀέ, κουκοσχιάκη, κουτούλιακα!... ἀφοῦ κεράσιμε τὸν ἄνθρωπο.—Καὶ πῆρε τὴν τράπουλι ἐστὸ χέρι.

—Τώρα θὰ κάνω ἐγὼ χαρτί.

—Χαίρετε! χαίρετε! εἶπεν ὁ Ἱερώνυμος. Καὶ ὑποκλινόμενος κάθε τόσον ἐπροχωροῦσε πρὸς τὴν πόρταν, ἐνῷ αὐτοὶ προσηλωμένοι πάλιν εἰς τὸ παιγνίδι τους ἐξέχασαν καὶ νὰ τὸν ἀντιχαιρετήσουν.

Ἔτσι ἔφυγε ἥσυχα-ἥσυχι ὁ Ἱερώνυμος καὶ εὑρὼν κατάλληλον θέσιν ἐπῆρε τὸν ἀνήφορον καὶ πάλιν ἐκατέβηκε καὶ ἐξακολούθησε τὸν περίπατόν του εἰς τὴν παραλίαν ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν καὶ τέλος διηυθύνθη δι' ἄλλης ὁδοῦ πρὸς τὸ σπίτι του.

Ὅταν εἶχε προχωρήσῃ καὶ ἦτο ἀρκετὰ πλέον μακρυὰ ἀπὸ τὴ Σπηλιά, ἐγύρισε καὶ παρετήρησε τὸ μέρος καὶ ἐσταυροκοπήθη τρεῖς φορὲς λέγων μέσα του.

—Ἰδοὺ ὅτι ἡ τύχη μοῦ ἔδωσεν ἀφ' ἑνὸς μίαν ἀπρόοπτον ἐντύπωσιν, ἴσως τὴν παραδοξοτέραν τῆς ζωῆς μου καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀφορμήν, ἅπως ὑποβάλω εἰς τὸν κύριον Μηνᾶν ἀπορίαν τινὰ πρὸς λύσιν, διότι, ὅταν τοῦ ὡμίλησα περὶ ἀνακοινώσεώς μου, δὲν εἶχον τίποτε ἐν τῷ νῷ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Παρνασσοῦ ἀπὸ τῆς 25 λήγοντος ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῆς προαναγγελθείσης ἐκθέσεως ἔργων ζωγραφικῆς τῆς κ. ***Ἀθηνᾶς Ν. Ταρσούλη***, γνωστῆς Ἀθηναίδος καλλιτέχνιδος. Ἡ ἔκθεσις θὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς 25 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. Πολλὰ τῶν ἔργων τῆς καλλιτέχνιδος ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκθέσεως. Ὥραι καθ' ἃς δύναταί τις νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἔκθεσιν ὡρίσθησαν αἱ 10 π. μ.— $12^1/_2$ καὶ $2^1/_2$ — $7^1/_2$ μ. μ.— Εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχός μας θὰ ἐπανέλθωμεν λεπτομερέστερον ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΦΩΣ—ΦΩΝΕΣ ΚΑΙ ΜΥΡΑ ποιητικαὶ συνθέσεις τοῦ κ. ***Ν. Δ. Περβολαράκη*** ἐξεδόθησαν εἰς καλλιτεχνικὴν ἔκδοσιν τῶν Τυπογρ. Καταστημ. Μιχ. Μαντζεβελάκη καὶ πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρ. 10.—Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ κάμωμεν κριτικήν.

Σημ. Πᾶσα ἀναγγελία εἰς τὴν παροῦσαν στήλην γίνεται κατόπιν ἀποστολῆς τοῦ ἔργου. Διὰ νὰ κάμωμεν κριτικὴν ὁ συγγραφεὺς πρέπει ν' ἀποστέλλῃ δύο σώματα.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

«ΤΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ» τοῦ κ. Κ. Δημητριάδη κυκλοφοροῦν ἑβδομαδιαίως μὲ ἐκλεκτὴν ὕλην καὶ καλλιτεχνικὰς εἰκόνας. Συνδρομὴ ἐτησία δρ. 50. Ἐξάμηνος δρ. 25. Γραφεῖα: Ἀκαδημίας 50 Α.

«ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» τοῦ κ. Λεων. Χ. Ζώη, ἐκδιδόμεναι κατὰ δεκαπενθήμερον ἐν Ζακύνθῳ μὲ ποικίλην καὶ ἐκλεκτὴν ὕλην. Εἶναι τὸ ἀρχαιότερον περιοδικὸν τῆς Ἑπτανήσου, ἐκδιδόμενον συνεχῶς ἐπὶ 31 ἔτη.

«ΚΟΙΝΟΤΗΣ» τοῦ κ. Ντίνου Μαλούχου, ἑβδομαδιαία πολιτικὴ ἐπιθεώρησις, ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις μὲ ἀρθρογραφίαν γνωστῶν πολιτικολόγων καὶ κοινωνιολόγων. Γραφεῖα: Μητροπόλεως 44.

«ΟΡΦΕΥΣ» τοῦ κ. Πίπη Μαρτίνη, δεκαπενθήμερος φιλολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρησις ἐκδιδομένη ἐν Κερκύρᾳ. Διακρίνεται διὰ τὴν ἐκλεκτὴν ὕλην της.

«ΜΟΥΣΑ» τῶν κ. κ. Χρηστίδη, Καλλιγᾶ καὶ Παναγωτοπούλου, μηνιαία λογοτεχνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις. Γραφεῖα: Πραξιτέλους 8.

«ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ» τοῦ κ. Δ. Ι. Καλογεροπούλου, καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα ἐν Ἀθήναις μὲ ἐκλεκτὴν συνεργασίαν καὶ πλουσιωτάτην ὕλην. Γραφεῖα: Χαρ. Τρικούπη 22α.

«ΑΝΘΩΝ» τῶν κ. κ. Β. Δάφνη καὶ Γ. Λευθεριώτη, δεκαπενθήμερον φιλολογικὸν καὶ ἐγκυκλοπαιδικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Κερκύρᾳ. Ἐτησία συνδρομὴ δρ. 25.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο ΤΙΤΑΝ"

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΚΕΦΑΛΑΙΑ: 3,000,000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. 126 — ΓΡΑΦΕΙΑ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΤΗΛ. ΑΡΙΘ. 427

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ — ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 396 — ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "TITAN" ΑΘΗΝΑΣ

Τσιμέντα «TITAN» τύπου ΠΟΡΤΛΑΝ (Ciment artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπετὸν πάσης φύσεως.

Béton Armé λιμενικά, πλακοποιΐα, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων, (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἀγκωνάρια), πρέκια κτλ.

ΤΣΙΜΕΝΤΟ «ΚΥΚΛΩΨ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶς ἀμμοκονιαμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομὰς ἢ πλινθοδομάς, ἀντικαθιστῶσα μὲ πλεῖστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάματα ἐξ ἀσβέστου.

Πολὺ ταχυτέρα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρα ἀντοχή, ὅδεν: Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἤτοι: Κέρδος εἰς χρήσιμον χῶρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικὰ καὶ ὄγκον λιθοδομῆς.

Συνιστᾶται ἰδιαιτέρως δι' ἔργα λιμενικά.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑταιρίας «TITAN» θέτει τὴν πολυετῆ της πεῖραν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τσιμέντων ἐφ' ἁπάντων τῶν κλάδων τῆς οἰκοδομῆς εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Πληροφορίαι εἰς τὰ Γραφεῖα: Ὁδὸς Σταδίου 33, προφορικῶς καὶ δι' ἀλληλογραφίας.

Διὰ τοὺς πάσχοντας Ὀφθαλμολογικὰ Νοσήματα

Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τὴν τελειοτέραν ὀφθαλμολογικὴν Κλινικήν:

ΤΟΥ ΣΠΗΛΙΟΥ . ΧΑΡΑΜΗ

Ὑφηγητοῦ ὀφθαλμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.

ΑΘΗΝΑΙ, ὁδὸς Μενάνδρου 27

Ἀριθ. Τηλεφώνου: 6—54

ΟΙΝΟΙ "ΜΑΡΚΟ" ΛΕΥΚΟΙ ΚΑΙ ΕΡΥΘΡΟΙ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΙ ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ

ΚΟΝΙΑΚ "ΒΟΤΡΥΣ" *Παλαιὸν ἀπόσταγμα οἴνων* ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ Πωλεῖται Εἰς ὅλα τὰ κέντρα *Καταναλώσεως*

ΓΝΗΣΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΑΠΟ ΣΤΑΦΥΛΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΟΝΙΑΚ ΠΟΥΡΗ *Βραβευθὲν* ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

— ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ — ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΝΟΜΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ MERKEL

Ἀναγγέλλομεν εὐχαρίστως τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Τμήματός μας προσεχῆ ἔκδοσιν ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ περισπουδάστου ἔργου τῆς παγκοσμίου νομικῆς προσωπικότητος MERKEL *ὑπὸ τὸν τίτλον «Νομικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία».*

Τὸ ἔργον μετεφράσθη ἐκ τῆς Γερμανικῆς ὑπὸ διαπρεποῦς Ἕλληνος νομομαθοῦς, ἀντιπροσωπεύσαντος τὴν Ἑλλάδα ἐπανειλημμένως ἐπ' ἐσχάτων ἐν Παρισίοις καὶ μόλις ἐπανελθόντος ἐκεῖθεν, ἀναλαβόντος δὲ πάραυτα ὕψιστον λειτούργημα ἐν τῇ ἐξυπηρετήσει τῆς Θέμιδος.

Τὸ ἄνω σύγγραμμα θὰ ἐκδοθῇ τάχιστα, εἶναι δ' ἀπαραίτητον διὰ πάντας τοὺς νομικοὺς καὶ τοὺς σπουδάζοντας τὰς νομικὰς ἐπιστήμας.

Ἡ τιμή του ὡρίσθη ἀπὸ τοῦδε εἰς δρ. 70.—διὰ δὲ τοὺς προπληρώνοντας συνδρομητὰς εἰς δρ. 60.

Ἐγγραφαί: Γραφεῖα «Παντογνώστου»

Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕΝ ΘΕΡΜΩΣ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ — Ἱδρυθεῖσα τῷ 1918

Ἕδρα ἐν Ἀθήναις.—Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρῳ.—*ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ καταβληθὲν Δρ.10,000,000*
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ἀποθεματικὰ Δρ. 2.067.802.95
Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσεκλῆς
Σύμβουλοι Διευθυνταί: Δ. Μιαούλης καὶ Ἀν. Σπουργίτης.
Τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἴδους
Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τοὺς εὐνοϊκωτέρους ὅρους.

ΕΦΘΑΣΑΝ ΤΑ ΨΑΘΑΚΙΑ
Α. ΑΡΙΑΝΥΩΤΣΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43
ΠΡΑΤΗΡΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 57 / ΑΙΟΛΟΥ 166 } ΑΘΗΝΑΙ
ΕΥΡΩΠΑ·Ι·ΚΗ ΟΔΟΣ 132 ΣΜΥΡΝΗ

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ
ΚΟΝΙΑΚ & ΛΙΚΕΡ
Εἶναι τῶν
ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΥ
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
ΟΛΑ ΑΝΕΞΑΙΡΕΤΩΣ ΤΑ ΠΟΤΑ ΤΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ
ΠΙΝΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΔΙΣΤΑΓΜΟΥΣ

Διὰ νὰ εἶσθε πάντοτε ὑγιεῖς
Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὅλας τὰς Ἐκθέσεις
ΚΟΝΙΑΚ
Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ
(Προσέξατε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
Ὁδὸς Ἀριστείδου 7.—Τηλεφ. 3-53.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ὁ «Παντογνώστης», ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις λόγῳ τῶν συμφερόντων τῶν διαμενόντων, ἵδρυσεν ἐν ἐπιλέκτῳ συνεργασίᾳ «ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΩΓΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ» λειτουργοῦν κατὰ πρωτότυπον ἀληθῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα τρόπον.

Οἵας δήποτε φύσεως διοικητικὴ ὑπόθεσις διαπεραιοῦται ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρονικοῦ διαστήματος, οἱαδήποτε δὲ πληροφορία παρέχεται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἢ πληροφορίαν ἀπευθυντέον πρὸς τὰ Γραφεῖα «Παντογνώστου ὁδὸς Ἱπποκράτους 32 — Ἀθήνας.

Ο "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ,,
Ἔχει τὴν μεγαλυτέραν κυκλοφορίαν.

Η ΝΙΚΗ
Μοναδικὴ ἐν ὅλῃ τῇ Ἀνατολῇ, ἐφάμιλλος πρὸς τὰ τελειότερα εὐρωπαϊκὰ Περιοδικὰ τοῦ εἴδους του.
Διεύθυνσις ὁδὸς Καλλιθέας 34 καὶ Μιλτιάδου 7.